

(142)

(143)

(144)

(145)

142) Yakında insanlardan bazı akılsızlar: "Onları üzerinde buldukları kiblelerinden çeviren nedir?" diyecekler. De ki: "Doğu da Allah'ındır batı da. O dilediğini dosdoğru yola iletir."

143) Böylece sizi, insanlar üzerine şahitler olmanız, Rasulün de size şahit olması için vasat bir ümmet kıldık. Senin üzerinde bulunduğunu da sadece Rasule uyanları, iki ökçesi üzerinde dönecek olanlardan ayırd-etmek için kible yaptık. Muhakkak ki bu, Allah'ın hidayet ettiği kimselerden başkasına ağır gelir. Elbette Allah imanınızı boşa çıkaracak değildir. Şüphesiz Allah insanlara karşı Rauf'tur, Rahim'dir.

144) Senin yüzünün göğe doğru çevrilip durduğunu elbette görüyoruz. Gerçekten şimdi seni kendisinden hoşnut olacağın kibleye çeviriyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Nerede olursanız yüzlerinizi onun tarafına çevirin! Şüphesiz kitap verilenler bunun Rablerinden bir hak olduğunu elbette bilirler. Allah, onların yaptıklarından gafil değildir!

145) Andolsun ki sen, kitap verilenlere her türlü ayeti götürsen de senin kiblene uymazlar; sen de onların kiblelerine uyacak değilsin. Onlardan bir kısmı, bir kısmının kiblesine de uymaz. Andolsun ki sana gelen ilim-den sonra onların hevalarına uyacak olursan muhakkak o takdirde sen de zalimlerden olursun!

142) Rasulullah (s.a.v.) Mekke'de namaz kılarken Ka'be'ye doğru yönelirdi. Beş vakit namaz farz kılınca Allah'ın emriyle Mescid-i Aksa'ya doğru yönelmeye başladı. Medine'ye hicretten on yedi ay sonra Bedir gazvesinden iki ay önce tekrar Allah'ın emriyle Ka'be'ye yöneldi. Kible konusundaki bu değişiklikleri anlamak istemeyen cahil, ard niyetli, düşük ahlaklı, yalancı, dar kafalı, anlayışı zayıf, aklı kıt ve hafif meşreb yahudi, müşrik ve münafıklar fitne çıkarmak amacıyla: "Muhammed ve ashabını evvelce yöneldikleri kible olan Mescid-i Aksa'dan Kabe'ye yönelten nedir? Bunlara ne oldu ki; bazen o tarafa, bazen bu tarafa dönüyorlar. Muhammed doğduğu yeri özledi, pek yakında dininize de döner." diyerek ileri geri konuşmaya başladılar. Allah da Rasulüne onlara şöyle söylemelerini emretti: "Doğusuyla, batısıyla bütün yeryüzü Allah'a aittir. Hiç bir mekan, kendi başına kible olmaya layık değildir; bu ancak Allah'ın tayin etmesiyle olur. Asıl mesele bir yöne yönelmek değil, Allah'ın emrine itaattir. Allah (c.c.) ancak emirlerine kayıtsız-şartsız teslim olanları doğru yola iletir. O yol da, Allah'ın en son ve mükemmel dini olan İslam'a girip onun emrettiği taraf olan Ka'be'ye yönelmektir."

143) Ey iman edenler! Allah (c.c.) sizi dünyada insanların tevhid akidesi üzere bulunup bulunmadıklarına, ahirette de Adem'den (a.s.) Rasulullah'a (s.a.v.) kadar gelmiş olan tüm nebi ve rasullerin kendi milletlerine eksiksiz bir şekilde tebliğde bulduklarına dair şahitler olmanız için heva ve hevesine veya adelerine ters düşse bile Allah'ın emirlerine sınıksız sarılan, dinde aşırı giderek ifrata ya da ihmalkarlık yaparak tefrite sapmayan, dengeli, ölçülü, uyumlu, hayırlı, doğru, adaletli ve seçkin bir toplum kıldı. Rasulullah'ı (s.a.v.) da dünya ve ahirette kimlerin gerçek manada müslüman olduğuna dair üzerinize şahit yaptı. Bugün Rasul aranızda olmasa da onun sünneti aranızdadır. Allah (c.c.) Rasulullah'a gerçek manada bağlı olanlarla, nefislerinin hoşuna gitmeyen emirlerde ona karşı gelip mürted olanları ve münafıkları ayırıp ortaya çıkarmak, bunları Rasule ve mü'minlere bildirmek için bir imtihan olarak kiblenin istikametinde değişiklik yaptı. Rasulün halihazırda üzerinde bulunduğu kibleyi Mescid-i Aksa'dan Ka'be'ye çevirdi. Böyle bir değişiklik, hikmetini kavrayamasa, hatta nefesine ağır gelse de Allah'ın emirlerine kayıtsız-şartsız boyun eğen, Allah'ın doğru yola iletmediği kimseden başkasına elbette ağır gelir. Allah (c.c.) gerçek manada iman eden kimselerin imanını ve kible değişikliğinden evvel kılınan namazları zayi etmez. Şüphesiz Allah kulları hakkında kolaylık gösteren, onlara rasuller gönderen, onları rızıklandıran, dünya ve ahirette yalnız mü'minlere merhamet edendir.

144) Ey Muhammed! Mescid-i Aksa'ya doğru namaz kılarken Yahudilerin: "Muhammed ve arkadaşları kiblelerinin neresi olacağını bilemediler, onlara kiblelerini biz gösterdik. Muhammed bizim kiblemize yöneldiği halde niçin dinimize girmiyor?" gibi sözleri seni üzdüğünden ve belki araplar müslüman olurlar ümidiyle kalben, atan İbrahim'in kiblesi olan Ka'be'ye yönelmeyi arzulağından dolayı yüzünü semaya çevirerek Allah'tan vahiy beklediğini elbette görüyor ve biliyoruz. Şimdi seni memnun olacağın kibleye çeviriyoruz. Artık bundan böyle sen ve ümmetin nerede olursanız olun namaz kılarken Ka'be'ye yönelin, bedeninizi Mescid-i Haram tarafına çevirin. Şüphesiz Yahudi ve Hristiyanlar senin hak üzere olduğunu, kiblenin değiştirilmesi dahil bütün emirlerin Allah'tan olduğunu çok iyi bildikleri halde sırf müslümanları dinlerinde şüpheye düşürmek amacıyla: "Muhammed doğduğu yeri özledi, yakında kavminin dinine de dönecektir." dediler. Allah (c.c.) onların gizledikleri ve açığa vurdukları şeyleri bilir ve yaptıklarının cezasını da muhakkak verir.

145) Ey Muhammed! Andolsun ki sen Yahudi ve Hristiyanlara her türlü ayet, alamet, belge ve delili getirsen de müslümanlara olan kinlerinden dolayı yine de Ka'be'ye yönelmezler. Sen de onların kiblelerine uyacak değilsin. Zaten onlar birbirlerinin kiblelerine de uymazlar. İbadet etmek istediklerinde Yahudiler Kudüs'e, Hristiyanlar doğuya doğru yönelirler. Ey Muhammed! Andolsun ki kible konusu da dahil olmak üzere Allah'tan gelen emirlere uymayıp müslüman olacaklar diye onların arzularına uyacak olursanız o zaman Allah'a karşı gelen zalim, kafir ve müşriklerden olursunuz.

Ayetteki hitap Rasulullah'a olmasına rağmen kastedilen ümmettir. Bununla Allah'ın rasulü bile olsa böyle yapan kimsenin Allah katındaki hükmü belirtilmektedir.

(146)

(147)

(148)

(149)

(150)

(151)

(152)

(153)

146) Kendilerine kitap verdiklerimiz onu öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir grup gerçekten bildikleri halde hakkı gizlerler.

147) O hak Rabbindendir. O halde sakın şüphe edenlerden olma!

148) Herkes için bir yön vardır ki ona döndürücüdür. O halde hayırlara koşun! Her nerede olsanız da Allah hepinizi biraraya getirir. Şüphesiz ki Allah her şeye kâdirdir.

149) Nereden çıkarsan yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir! Muhakkak ki o Rabbinden bir hakttır. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir!

150) Her nereden çıkarsan da yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir! Her nerede olsanız da, yüzlerinizi onun tarafına çevirin, ki insanlar için aleyhinize bir delil bulunmasın; yalnız onlardan (delilsizce) zulmedenler müstesna. O halde onlardan korkmayın, benden korkun ki size olan nimetimi tamamlayayım; umulur ki hidayete erersiniz.

151) Sizden olan ve içinde bulunan Rasulü gönderdiğimiz gibi... Size ayetlerimizi okuyor, sizi arındırıyor, size kitap ile hikmeti öğretiyor ve size bilmediğiniz şeyleri öğretiyor.

152) O halde beni anın ki ben de sizi anayım ve bana şükredin; bana küfür (nankörlük) etmeyin.

153) Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile yardım isteyin. Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir...

146) Yahudi ve Hristiyanlar kendi kitaplarında Rasulullah'ın (s.a.v.) vasıflarını okudukları, onun Allah'ın rasulü olduğunu ve kiblenin Mescid-i Aksa'dan Ka'be'ye çevrilmesinin hak olduğunu öz oğullarını tanıdıkları gibi çok iyi bildikleri halde sırf hasetlerinden dolayı gerçeği gizleyerek onu inkar ettiler.

147) Yahudi, Hristiyan ve Müşriklerin iddialarının aksine, Ka'be'ye yönelme emri de dahil olmak üzere, Allah'ın bildirdiği bütün emirler hak, bunun dışındakilerse batıldır. Siz onların batıl iddialarına kulak vermeyin. Allah'ın bildirdiklerinin doğruluğu hususunda asla şüphe etmeyin!

148) Her din mensubunun ibadet esnasında yöneldiği, bedenini döndürdüğü bir kiblesi vardır. Kabe de değişik bölgelerde yaşayan müslümanlar için değişik yönlerde olur. Ey iman edenler! Her konuda olduğu gibi kible konusunda da Allah'ın emrine uygun hareket edin ve Allah'ın emirlerine uygun olarak yaşamada birbirinizle yarışın. Kibleye yönelerek namaz kılmak gibi iki cihan saadetini kazandıracak bütün hayırlara koşun, namazı vaktinde kılın. Kibelelerinizi muhafaza edin, sizden evvelki ümmetler gibi onu kaybetmeyin. Nasıl, nerede ve ne şekilde ölürseniz ölüün, Allah (c.c.) kıyamet günü hesap vermeniz için hepinizi kabirlerinizden diriltilip biraraya getirecek, haklı ile haksız arasında hükmedecektir. Allah'ın her şeye gücü yeter.

149) Ey iman edenler! İster mukim olun, isterse yolculukta olun, nerede olursanız olun, namaz kılarken vücudunuzu Ka'be'nin bulunduğu Mescid-i Haram tarafına çevirin. Bu Allah'tan gelen hak bir emirdir. Allah gizli açık yaptığımız her şeyden haberdardır. Herkese yaptığımız karşılığını verecektir.

150) Ey iman edenler! Her nereye gitmek için evinizden çıkarsanız çıkın namaz kılacağınız zaman vücudunuzu Ka'be'nin bulunduğu Mescid-i Haram tarafına çevirin. Nerede olursanız namaz kılarken Mescid-i Haram tarafına yönelin. Kible artık hiç değiştirilmemek üzere tayin edilmiştir. Bundan sonra yahudilerden, müşriklerden ve münafıklardan bazı zalim kimselerin kible konusunda aleyhinize getirecekleri: "Muhammed ve arkadaşları kiblelerinin neresi olacağını bilemediler, onlara kiblelerini biz gösterdik. Muhammed kavminin dinine olan meylinde atalarının kiblesine döndü, yakında onların dinine de döner." gibi batıl iddialara itibar etmeyin ve onlardan asla korkmayın, yalnızca Allah'ın emirlerine uyun, O'nun gazabından korkun. Allah'ın emirlerine bağlı kaldığınız taktirde Allah (c.c.) size olan nimetini tamamlar, sizi doğru yola iletir ve bu yolda sabit kılar. İman üzere yaşatır, öldürür sonra da Cennete yerleştirir.

151) Ey iman edenler! Koyu bir cehalet içerisinde iken, Allah (c.c.) size emirlerini bildiren, sizi şirkin ve günahın her çeşidinden temizleyen, bağlandığınız taktirde asla sapmayacağınız, dünya ve ahirette sizi mutlu edecek olan Kur'an'ı ve sünneti öğreten, geçmiş ve gelecek hakkında size faydalı şeyleri bildiren, ahlakını ve nesebini çok iyi bildiğiniz sizden olan, içinde bulunan bir rasul gönderdi.

152) Ey iman edenler! Hayatınızı Allah'ın razı olduğu şekilde düzenleyerek, Rasulünün gösterdiği şekilde ibadet ederek Allah'ın razı olmasını isteyin. Allah da sizden razı olsun, size yardım etsin, size Cenneti versin. Size bu kadar çok ikramda bulunan Allah'ın nimetlerini anıp itiraf edin, Allah'a hamd edin, bu nimetleri Allah'ın rızasına uygun olarak harcayıp onun razı olmadığı yerlerde ve biçimde çar-çur etmeyin.

153) Ey iman edenler! Allah'ın emirlerine uymak ve yasakladıklarından kaçınmak hususunda karşılaştığınız her türlü sıkıntı anında sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin. Allah, emirlerini yerine getirip, yasaklarından kaçınan ve bu yolda karşılaşılan eziyetlere sabredenlere yardım eder, onları gözetir, yedirir, içirir.

(154)
(155)
(156)
(157)
(158)
(159)
(160)
(161)
(162)
(163)

154) Allah yolunda öldürülenler için "ölüler" demeyin! Bilakis onlar diridirler; fakat siz farkedemezsiniz.

155) Andolsun ki sizi biraz korku, açlık ve mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz... Sabredenleri müjdele!..

156) Onlar ki, kendilerine bir musibet eriştiği zaman "*Muhakkak biz Allah'a aitiz ve muhakkak ancak O'na dönücüleriz!..*" derler.

157) İşte onlar var ya, onlar için Rablerinden salavat ve rahmet vardır, işte onlar hidayete erenlerin ta kendileridir.

158) Doğrusu Safa ile Merve Allah'ın alametlerindedir. Her kim beyti hacceder veya umre yaparsa bu ikisini tavaf etmesinde kendisine hiçbir günah yoktur. Her kim kendi isteğiyle bir hayır yaparsa, muhakkak ki Allah Şakir'dir, Alim'dir.

159) Doğrusu indirdiğimiz apaçık ayetleri ve hidayeti, kitapta onu insanlara iyice açıklamamızdan sonra gizleyenler; işte onlar var ya, onlara hem Allah lanet eder, hem de lanet ediciler lanet ederler!...

160) Ancak tevbe edip düzelten ve iyice açıklayan kimseler müstesna, işte onlar var ya; onların tevbelerini kabul ederim. Şüphesiz Ben Tevva'ım, Rahim'im.

161) Doğrusu küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edip de kafir olarak ölen kimseler; işte onlar var ya; Allah'ın, melekların ve tüm insanların laneti onların üzerindedir!..

162) Onun içinde sürekli kalıcıdır. Onlardan azap hafifletilmez ve onlar gözetilmezler.

163) İlahınız tek bir ilahdır. O'ndan başka ilah yoktur. Rahman'dır, Rahim'dir.

154) Ey iman edenler! Allah'ın dinini hakim kılmak için savaşırken şehid olan kimseler için, zahiren ölü olsalar da sizin anlayamayacağınız bir hayat içerisinde bulduklarından, ölü kelimesini kullanmayın. Zira ölü lezzet almaz, nimetleri idrak edemez. Halbuki şehidler Allah'ın vermiş olduğu nimetler içerisindeydiler. Fakat siz onları göremezsiniz ki diri olduklarını bilirsiniz.

155) Andolsun ki Allah (c.c.) iman edenleri, düşman ve ölüm korkusuyla, oruç, zekat ve sadaka ile, kıtlık ve fakirlikle, sahip olunan mal ve kazançların Allah yolunda çalışırken eksiltmelerleriyle, malların çalınması, yağma edilmesi, zorba bir hükümetin alması, telef olmasıyla, canların, çocukların, akrabaların veya arkadaşların öldürülmesiyle, hastalıkla, ihtiyarlıkla ve ürünlerin soğuk, yakıcı rüzgar, fırtına, çekirge ve diğer afetlerle eksiltmesiyle imtihan eder. Bu imtihanı ancak sabredenler kazanabilirler. Onlar için Cennet vardır.

156) Mü'minler, Allah yolunda bir sıkıntıya uğradıklarında isyan etmezler, sabrederler, kendilerine verilen nimetleri hatta canlarını dahi Allah'ın verdiği hatırlarlar, bütün işlerin O'na ait olduğunu bilir ve bir gün hesap vermek için O'na döneceklerini düşünerek şöyle dua ederler: "*Muhakkak biz Allah'a aitiz ve muhakkak ancak O'na dönücüleriz!..*"

157) Allah yolunda başına gelen eziyetlere sabreden mü'minler Allah'ın affına, rızasına, rahmetine, lütf ve ihsanına nail olurlar ve sıkıntıları giderilir. İşte ancak böyle olan kimseler doğru yol üzerindedirler.

158) Doğrusu Safa ile Merve tepeleri Allah'ın dininin ve taatının nişan, şiar, işaret, sembol ve alametlerindedir. Hacc veya umre yapan kimsenin Ka'be'nin yanında bulunan Safa ile Merve tepeleri arasında sa'y etmesi günah değil, bilakis hayırlı bir ameldir. Kim, kendi isteğiyle Allah'ın farz kıldığı şeyler dışında, Allah için nafil bir amel işlerse, muhakkak ki Allah onu bilir ve karşılığını verir.

159) Doğrusu Muhammed'in Allah'ın indirmiş olduğu ilahi kitaplardaki vasıflarını, kiblenin değiştirilmesi, recm gibi apaçık ayetleri ve rasullerin gösterdiği dosdoğru yolu, insanlara iyice açıklanmış olmalarına rağmen, birtakım dünyevi menfaatler uğruna insanları kandırarak hakikati gizleyenlere hem Allah hem de Allah'ın yarattıklarından lanet edebilen diğer mahluklar lanet ederler.

160) Allah'ın böyle kimseleri affetmesi; ölmeden önce, gizledikleri hükümleri apaçık şekilde insanlara anlatmaları ve bozdukları manaları düzelterek insanlara anlayabilecekleri şekilde açıklamalarına bağlıdır. Şüphesiz Allah, tevbe etmeleri halinde kullarının tevbelerini kabul eden, merhameti bol olan, dünyada ve ahirette yalnız mü'minlere merhamet edendir.

161) Allah'ın ayetlerini gizlemek, saptırmak ya da tahrif etmek suretiyle küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenler, tevbe etmeyip kafir olarak ölürlerse Allah'ın, melekların, dünyada iken mü'minlerin, ahirette ise insanların tamamının lanetine uğrarlar. Allah onları rahmetinden kovar. Melekler ve bütün insanlar da Allah'tan onları rahmetinden uzaklaştırmasını dilerler.

162) Allah'ın ayetlerini gizleyenler ve tevbe etmeden kafir olarak ölenlerin yeri cehennemdir. Orada sonsuza kadar kalacaklardır. Allah onlara hiçbir zaman rahmet nazarı ile bakmayacaktır. Onların azabı hafifletilmeyecek ve azap zamanı geldiğinde özür dilesinler diye beklenilmeden, bir an bile azapları tehir edilmeden azaba sokulacaklardır. Cehennemdeki yerleri ve azapları ise, kötü halleri ve küfürdeki şiddetlerine göre değişik olacaktır.

163) Ey mü'minler! Sizin yalnız kendisine ibadet etmeniz gereken tek ilahınız vardır. O'ndan başka ibadete layık ilah yoktur. O; zatıyla, sıfatlarıyla, fiilleriyle tektir. Zatına hiç kimse benzemediği gibi sıfat, fiil ve isimleri de hiç kimseye benzemez. Şüphesiz Allah dünyada hem mü'minlere hem de kafirlere merhameti bol olan, ahirette ise yalnız mü'minler için merhameti bol olandır.

(164)

(166)

(167)

(168)

(169)

(165)

164) Şüphesiz ki göklerin ve yerin yaratılışında; gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde; insanlara faydalı olan şeyleri denizde taşıyan gemilerde, Allah'ın gökten indirip onunla ölü olan yeri dirilttiği suda ve orada her çeşit canlıyı yaymasında; rüzgarları idare etmesinde ve gök ile yer arasında olup emre tabi kılınan bulutlarda aklını kullanan bir toplum için ayetler vardır...

165) İnsanlardan öyleleri vardır ki Allah'tan başka eşler edinirler de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah'ı sevmeleri daha güçlüdür. Zulmedenler, azabı gördükleri zaman gerçekten kuvvetin bütününü Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının gerçekten şiddetli olduğunu bir bilselerdi...

166) Kendilerine tabi olunanlar tabi olanlardan uzaklaştıkları zaman azabı görmüşlerdir, bağlar da onlardan kopmuştur.

167) Uyanlar da: "Keşke bizim için bir dönüş olsaydı da, bizden uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzaklaşsaydık!" diyeceklerdir. İşte böylece Allah kendilerine yaptıklarını hasretler halinde gösterecektir; onlar ateşten çıkıcı değillerdir!..

168) Ey insanlar! Yeryüzündeki helal ve temiz olan şeylerden yiye; şeytanın adımlarına uymayın! Çünkü o sizin için apaçık bir düşmandır.

169) Size ancak kötülüğü, hayasızlığı ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

164) Şüphesiz gökler ve içindeki gezegenler, yıldızlar, burçlar, güneş ve ay, yeryüzü ve içindeki nehirler, denizler, ovalar, dağlar, ağaçlar, otlar, meyveler ve madenlerin yaratılışında; göklerin ve içindekilerin dairesiz ve askızsız durmalarında, yükseklik ve genişliklerinde, gece ile gündüzün düzenli olarak birbiri ardınca gelişinde, gecenin insanların dinlenmeleri için karanlık, gündüzün çalışmalarını aydınlık olmasında, birinin uzayıp, diğerinin kısılmasında, mevsimlerin meydana gelişinde, insanları ve insanlara faydalı olan şeyleri denizde taşıyan gemilerde, gemilerin batmadan su üzerinde rüzgarın uygun surette esmesiyle yüzmesinde, gökten yağmur indirip insanların ve hayvanların faydalanması için bitkiler, otlar, ağaçlar çıkararak, ölü olan yeryüzünü canlandırmasında ve orada renkleri, şekilleri, tabiatları ve görevleri farklı her çeşit canlıyı yaymasında; yeryüzünü zehirli kokulardan temizleyen, bitkileri döllendirecek tohumları taşıyan, değişik yönlerden, sıcak, soğuk, sert, mutedil olarak esen rüzgarları idare etmesinde, Allah'ın emri ile gök ve yer arasında serbest olan, hiçbir şeye bağlı olmayan, Allah'ın istediği yere giden ve yağmur bırakan bulutlarda düşünüp akleden bir topluluk için Allah'ın varlığını ve birliğini, kudretinin sonsuzluğunu ispat eden nice ayetler, deliller vardır.

165) İnsanlardan bir kısmı Allah'la birlikte salih kimselere, tağutlara taparlar. Onları Allah'ı sevdikleri gibi severler. Bu yüzden yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetleri bu tapıkları varlıklara da yaparlar. Müşriklerin putlarına olan muhabbetleri bir takım fasit gayelere bağlı olduğundan, en ufak bir sebeple yok olup gider. Sıkıntı anında yalnızca Allah'a yönelirler. Gerçek mü'min Allah'ı her şeyden üstün tutar. Yalnız Allah'ın hakkı olan ibadetleri Allah'tan başkasına yapmak suretiyle şirke ve küfre düşen zalimler, Allah'ı sevdiklerini iddia etseler de bu iddiaları batıldır. Onlar ahirette başlarına gelecek olan azabı görüyormuşçasına düşünselerdi, bütün kuvvet ve kudretin yalnız Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının pek şiddetli olduğunu bilirlerdi. O zalimler azabı gördükleri zaman gerçek fayda ve zarar verenin bir tek Allah olduğunu ve yalnız O'nu sevmeleri gerektiğini anlayacaklar, fakat anlamaları onlara fayda vermeyecektir.

166) Allah'ın emirleri bir tarafa bırakılıp emirlerine tabi olunan liderler kıyamet gününde emirlerine tabi olanlara hiç bir fayda veremeyecek, hatta onları tanımayıp onlardan kaçacak ve dünyada iken aralarında var olan bütün ilgi, alaka ve bağları unutulacaktır. Azabın kesinleştiğini gördükleri zaman kendilerine bile fayda veremeyeceklerdir.

167) Allah'tan başkasına itaat edenler: "Ah keşke dünyaya bir dönebilsek de bugün onların bizden beri oldukları gibi biz de onlardan beri olarak Allah'ın razı olduğu bir şekilde yaşasak!" diyecekler. Allah yaptıkları kötü amelleri ve terkettikleri salih amelleri pişmanlık kaynağı olarak kendilerine gösterecektir. Onlar azap içerisindeki cehennem ehlini ve nimetler içerisindeki cennet ehlini görünce kaçırıldıkları fırsatlardan dolayı çok üzüleceklerdir. Pişmanlıkları onlara fayda sağlamayacak, dünyadayken yapmış oldukları iyilikler küfürleri nedeniyle boşa çıkacak, bir daha çıkmamak üzere cehenneme gireceklerdir.

168) Ey insanlar! Allah'ın yeryüzündeki nimetlerinden helal, temiz ve lezzetli olanları yiye. Şeytan Allah'ın haram kıldığını helal, helal kıldığını haram yapmanız için bütün gücünü kullanır. Sakın onun vesvese ve hileleri ile insanı aldatmak için kurmuş olduğu tuzaklara ve davet ettiği yollara uymayın, dikkatli olun. O sizin apaçık düşmanınızdır. Aksi takdirde Allah'ın azabına uğrarsınız.

169) Şeytan insanlara daima kötülüğü, üzüntü, keder ve zarar verici şeyler yapmayı emreder ve onları içki, kumar, zina gibi günahların en büyüklerini işlemeye teşvik eder. Allah'ın haramını helal, helalını haram yaptırır, Allah'a oğul ve eş isnad ettirerek O'nu layık olmadığı şeylerle vasfetmelerini ister. İnsanlara, Allah hakkında uydurulmuş olan batıl inançları halk arasında sanki Allah'tan gelmişler gibi yaydırmaya çalışır. Allah'a, söylemediği şeyleri nisbet ederek insanları Allah yolundan saptırır.

(171)	(170)
(172)	
	(173)
(175)	(174)
(176)	

170) Onlara: “Allah’ın indirdiğine uyun!” denildiği zaman: “Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız!?” derler. Ya ataları bir şey akletmeyen ve doğru yolda olmayanlar idiysele?..

171) Küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenlerin misali, bağırış çağırışdan başka bir şey duymayanlara haykıran kimsenin haline benzer. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler; bundan dolayı onlar akletmezler.

172) Ey iman edenler! Sizi rızıklandırdığımız temiz şeylerden yiye ve Allah’a şükredin! Yalnız O’na ibadet ediyorsunuz.

173) Şüphesiz O size ancak ölüyü, kanı, domuz etini, Allah’tan başkası adına kesilenleri haram kıldı. Her kim mecbur kalırsa, zulmetmediği ve aşırı gimeddiği takdirde ona bir günah yoktur. Şüphesiz Allah Gafur’dur, Rahim’dir.

174) Muhakkak ki Allah’ın indirdiği kitaptan bir şeyi gizleyip, ona karşı az bir değer satın alanlar var ya; işte onların yedikleri karınlarında ateşten başka bir şey değildir. Kıyamet gününde Allah onlarla konuşmayacak ve onları temize çıkarmayacaktır. Onları için acıklı bir azap da vardır...

175) İşte onlar; hidayete karşı sapıklığı, bağışlanmaya karşı azabı satın alanlardır. Onlar ateşe karşı bu kadar sabrettiren nedir?

176) İşte bunun sebebi muhakkak ki Allah’ın, kitabı hak olarak indirmesidir. O kitap hakkında ihtilafa düşenler de şüphesiz ki uzak bir ayrılık içindedirler...

170) Yahudi, Hristiyan ve müşriklere: “Gerçekten Allah’ın rızasını istiyorsanız, Allah’ın indirdiği Kur’an’a tabi olun!” denildiğinde: “Biz ancak babalarımızdan gelen şeylere tabi oluruz, atalarımızın yolundan ayrılmayız.” derler. Ya onların ataları hiçbir şey akletmeyen, doğru yolu bulamamış kimseler idiysele? O zaman onların hali ne olacak?

171) Allah’ın emirlerini dinlemeyen, atalarına, din adamlarına, liderlerine körü körüne bağlanan ve bu surette küfürlerinde bilinçli olarak ısrar eden kimseleri hakka davet eden rasullerin ve İslam tebliğcilerinin hali, bağırış çağırıştan başka bir şey duymayan koyun, deve ve eşek sürüsüne haykıran çobana benzer. Çoban onlara bir söz söylediğinde sesini duyarlar; fakat sözün manasını anlamazlar. Onların kulakları vardır ama hakkı duymaz, gözleri vardır ama hakkı görmez, dilleri vardır ama hakkı konuşmaz. İşte bu sebeple onlar akledemezler.

172) Ey iman edenler! Allah’ın size rızık olarak verdiği helal, temiz ve lezzetli şeylerden yiye ve bu nimetleri veren Allah’ı hatırlayarak, ibadetleri yalnız O’na yapıp, yasakladıkları şeylerden kaçınarak O’na şükredin. Kişinin duasının kabul olması için kazancının helal yoldan temin etmesi gerekir.

173) Allah (c.c.) mü’minlere, kendiliğinden ölen veya şer’i kesimle kesilmeyen ölü hayvan etini, akan kanı, domuzun her şeyini ve Allah’tan başkası adına, dikili taşlar ve putlar adına kesilen veya Allah’ın adı anılmadan kesilen hayvanların etini haram kıldı. Her kim zalim bir kimsenin zorlaması ile (ikrah) veya katlik ve yiyecek helal bir şey bulamamaktan dolayı aç kalırsa kimseye saldırmaksızın, sevmeyerek, lezzet duymadan, ihtiyacı miktarınca bunlardan yemesinde kendisine bir günah yoktur. Şüphesiz Allah tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan ve mü’minlere dünya ve ahirette merhamet edendir.

174) Muhakkak ki Allah’ın indirdiği ve açığa çıkardığı ilahi kitaplardaki Muhammed’in vasıfları, recim, kiblenin değiştirilmesi vb. hakikatleri makam, mevki ve dünya metama aşırı bağlılıkları nedeniyle bildikleri halde gizleyip, rüşvet olarak ona karşı az bir değer satın alan Yahudi ve Hristiyan alimleri var ya; işte onların elde ettikleri dünyevi nimetler, kıyamet gününde daha çok azap duymaları için ateş olacaktır. Kıyamet gününde Allah onlarla iyi bir şekilde konuşmayacak, melekleri onlara selam vermek üzere göndermeyecek, onlara gazap edecek ve onların günahlarını affetmeyecektir. Onlar için çok acıklı ve ebedi bir azap vardır. Allah hakkı gizlediklerinden dolayı gerçek anlamıyla ateş yemek suretiyle cehennemde onları cezalandıracaktır.

175) İslami hakikatleri gizleyenler küfür İslam ile, hidayeti dalalet ile değiştirenler ve Allah’ın vereceği mükafatı satarak karşılığında Allah’ın azabını alanlardır. Allah’ın hakikatleri apaçık olduğu halde Tevrat ve İncil’deki hakikatler hakkında ihtilafa düşenler, haktan uzak olanlardır ve onlar birbirleriyle devamlı ihtilaf halinde olacaklardır. Yahudiler İsa’nın (a.s.) ve Muhammed’in (s.a.v.) sıfatlarının Tevrat’ta geçip geçmediği konusunda ihtilaf ettiler. İsa (a.s.) ve annesi hakkında ileri geri konuşular. Hristiyanlar da Muhammed’in (s.a.v.) sıfatlarının İncil’de geçip geçmediği konusunda ihtilaf ettiler. Kureys müşriklerinin bir kısmı “Kur’an’ın ancak bir sihir veya bir şüirdir”, bir kısmı da “geçmiş ümmetlerin yuymaları” olduğunu söylediler. Allah onlar hakkında Kıyamet günü hüküm verecektir.

(177)

(178)

(179)

(180)

(181)

177) İyilik yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir, fakat iyilik, kişinin Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaba, nebilere iman etmesi; ona olan sevgisine rağmen malı akrabalara, yetimlere, yoksullara, yolculara, dilencilere ve kölelere vermesi; namazı dosdoğru kılması; zekatı vermesi; ahitleştiklerinde yerine getirmesi; sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabretmesidir. İşte onlar sadıklardır; işte onlar var ya, onlar muttakilerdir.

178) Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas yazıldı. Hür ile hür, köle ile köle, kadın ile kadın... Her kim de kardeşi tarafından bir şey affedilirse artık örfeye uymalı ve ona güzellikle ödemelidir. İşte bu, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim de bundan sonra haddi aşarsa onun için çok acıklı bir azap vardır...

179) Kısasta sizin için hayat vardır; Ey akıl sahipleri, umulur ki sakınırsınız!

180) Sizden birine ölüm gelip çattığı zaman, eğer bir hayır bırakacaksa, anaya, babaya ve akrabalara örfeye uygun bir şekilde vasiyet etmek, muttakiler üzerine bir hak olarak size yazıldı.

181) Her kim de bunu işittikten sonra onu değiştirirse bunun günahı elbette ki onu değiştirenlerin üzerindedir. Şüphesiz ki Allah Semi'dir, Alim'dir.

177) Asıl iyilik ve gerçek iman; Hristiyanlar gibi doğuya, Yahudiler gibi batıya yönelmek değildir. Allah'ın uluhiyyet, rububiyet, isim ve sıfat tevhidinde, ahiret gününde hesap verileceğine, devamlı Allah'a itaat eden meleklerle, doğru yolu gösteren kitaplara, hakkı tebliğ eden nebi ve rasullere inanmak, sevdiği malları Allah için akrabalara, buluş çağına ermeden babası ölen çocuklara, onurundan dolayı dilenmeyen kimselere, evine dönebilmek için parası olmayan kimselere, ihtiyaçlarını temin edemeyen ve bu sebeple istemek zorunda kalan kimselere, hürriyetine kavuşmak isteyen kölelere ve kafirlerin eline esir düşen müslümanlara vermek, namazı rükun ve şartlarını yerine getirerek huşu içerisinde devamlı kılmak, zekatı eksiksiz olarak zamanında verilmesi gereken yerlere vermek, Allah'a, Rasulü'ne, mü'minlere ve genel olarak tüm insanlara verilen sözleri yerine getirmek, fakirliğin, darlığın, hastalığın, kötürümlüğün ve savaşın verdiği sıkıntıya Allah için sabredip, isyan etmemek gerekir. İşte bu kimseler, sözlerinde doğru olanlar, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup O'nun emrettiği şeyleri yerine getirip yasakladığı şeylerden kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınan kimselerdir.

178) Ey iman edenler! Allah size kısası farz kıldı. Allah'ın bu hükmünü uygulayın. Kasten adam öldürmenin cezası; yalnız katili öldürmektir. Öldürme olayına katılmayan kişiye ceza yoktur. Bir hür, bir hürü öldürürse, karşılığında sadece o hür öldürülür. Bir köleye karşılık, sadece onu öldüren köle öldürülür. Kadına karşılık sadece onu öldüren kadın öldürülür. Öldürülen kimsenin yakınları (bazı alimlere göre toplum veya yasal organlar) kısas yapılmasını istemez, yerine diyet verilmesi şartıyla katili affetmek isterse, diyet konusunda aşırı gitmemelidir. Şeriatın, aklın ve örfün güzel gördüğü, uygun bulduğu şeyi istemeli, başa kakmamalı, zora sokmamalı, anlaşma dışında başka şeyler talep etmemelidir. Katil de, vermesi gereken diyeti oyalamadan, vaktini geçirmeden, anlaşığı miktarda öldürdüğü kimsenin velilerine ödemelidir. Allah (c.c.) rahmetinin gereği olarak, bu ümmete ağır olan kısas hükmünü diyet ile hafifletmiştir. Öldürülen kimsenin velileri diyeti kabul ettikten sonra katili veya öldürme olayına katılmayan kişileri öldürecek olursa öldürdüğü kişinin velilerinin isteği üzere ya öldürülür, ya affedilir ya da diyet ödemek zorunda kalır. Bu kimse için ahirette de büyük bir azap vardır.

179) Bilerek bir insanı öldürene, aynı şekilde öldürerek kısas tatbik etmek adaletin ta kendisidir ve bu İslam toplumuna hayat verir. Çünkü haksız yere bir insanı öldürdüğünde kendisinin de öldürüleceğini bilen kişi, öldürme fiilinden vaz geçer. Böylece öldüreceği kişiye ve kendisine sanki yeni bir hayat vermiş gibi olur. Eğer katil öldürülmeseydi kan davaları sürüp giderdi. Katili affetme, diyet veya kısas isteme yetkisi, sadece öldürülenin velisine aittir.

180) Ey iman edenler! Sizden biri yaşlanır, yolculuğa çıkar, hastalanır, cihada çıkar veya herhangi bir ölüm tehlikesiyle karşılaşma ihtimali bulunursa eğer malları varsa, anneye, babaya ve yakın akrabalara, haksızlık yapmayarak ve adil davranarak şeriatın ve aklın güzel gördüğü, uygun bulduğu bir şekilde vasiyette bulunmaları Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup O'nun emrettiği şeyleri yerine getirip yasakladığı şeylerden kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınan kimseler için gereklidir.

181) Artık şahitler, vasiyet edilenler veya varislerden her kim meşru olan, yani miras alanlara haksızlık yapılmadan vasiyette bulunan kişinin vasiyetini işittikten sonra, haberi olmadan, haksızlık yaparak sonradan değiştirirse, Allah vasiyet edene herhangi bir günah yüklemeyiz. Ancak haksızlık yaparak vasiyeti değiştiren sorumlu tutar ve onu cezalandırır. Aynı şekilde vasiyet eden kişi eğer değişiklik yapıp da vasiyeti terkeder veya şeriatte kendisine tayin edilen şekilde yerine getirmeyecek olursa günahkar olur. Vasiyeti haksız yere değiştirenler bilirler ki; yapmış oldukları haksızlığı insanlar her ne kadar bilmeseler de Allah (c.c.) onların sözlerini işitir ve bilir. Yaptıklarına karşılık muhakkak onları cezalandıracaktır. Şüphesiz ki Allah, gizli olsun açık olsun her şeyi işiten ve her şeyi bilendir.

(182)

(183)

(184)

(185)

(186)

182) Her kim de vasiyet edenin yanılacağından veya günaha düşeceğiinden korkup onların aralarını düzeltirse, kendisi için hiç bir günah yoktur. Şüphesiz ki Allah Ğafur'dur, Rahim'dir.

183) Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilere yazıldı gibi size de yazıldı; umulur ki sakınırsınız.

184) (Oruç) Sayılı günlerdir. Sizden her kim hasta veya yolculukta olursa, sayılı olarak başka günlerde (oruç tutmak) vardır. Ona güç yetiremeyenlere de bir fakir doyumu fidiye vardır. Her kim de gönlünden bir hayır yaparsa işte bu kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilerseniz; oruç tutmanız sizin için daha da hayırlıdır.

185) Ramazan ayı ki, insanlar için hidayet olan Kur'an, doğru yolu gösteren ve hak ile batılı ayıran apaçık deliller halinde onda indirilmiştir. Sizden her kim o aya şahid olursa oruç tutsun. Hasta olan veya yolculukta bulunan kimse için, sayılı olmak üzere diğer günlerden (tutsun). Allah, sizin için kolaylık ister, sizin için zorluk istemez; böylece sayıyı tamamlayasınız ve sizi doğru yola ilettiğinden dolayı Allah'ı yüceltesiniz; umulur ki şükredersiniz...

186) Kullarım sana benden sorarlarsa muhakkak ben yakınım. Dua ettiği zaman, bana dua edenin duasını kabul ederim. O halde bana uysunlar ve bana iman etsinler ki doğru yola iletilsinler...

182) Her kim vasiyet edenin malının büyük bir kısmını varislerinden birine vermek için damadına veya torununa vererek bilerek veya bilmeyerek hataya meylettigini, haksızlık yaptığını görürse bu haksızlığı ona anlatarak, vasiyet eden ile vasiyet edilenden aralarını bularak düzeltmelidir. Bunu yapmak günah olmadığı gibi müslümanların üzerine farzı kifayedir. Şüphesiz Allah haksızlık istemeyen kullara rahmet edici ve günah işledikten sonra tevbe edenleri affedicidir.

183) Ey iman edenler! Allah (c.c.) Yahudi ve Hristiyanlara farz kıldığı gibi size de orucu farz kıldı. Eğer Allah'ın istediği şekilde oruç tutarsanız hem iman iddianızda doğrulardan hem de Allah'a karşı sorumluluğunun farkında olup, Allah'tan hakkıyla korkan, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınan böylece Allah'ın azabından sakınanlardan olursunuz.

184) Ey iman edenler! Sayılı günlerde (Ramazan ayında) oruç tutun. Sizden her kim bu günlerde hasta veya yolculukta olur, oruç tutamazsa tutamadığı günleri Ramazan ayından sonra başka günlerde ister peşpeşe isterse ayrı günlerde kaza edebilir. Kaza etmeye de gücü yetmezse her gün için bir fakiri doyuracak fidiye versin. Her kim fakirlere daha fazlasını vermek isterse veya hem orucunu kaza eder hem de fidiye vermek isterse bu kendisi için daha hayırlıdır. Oruç tutmanız sizin için yiyip fidiye vermenizden veya sıkıntı vermeyen yolculuk ve hastalık halinde oruç tutmanız daha hayırlıdır. Eğer oruçtaki fazileti bilseydiniz onu seçerdiniz.

185) Kur'an, Ramazan ayında Kadir gecesinde Levhi Mahfuz'dan ilk semaya toptan inmiş, sonra Rasulullah'a yirmi bir sene boyunca kısım kısım indirilmiştir. Kur'an'ın içerisinde doğru yolu gösteren, hakkı batıldan ayıran apaçık deliller vardır. Kur'an'ın hükmü kıyamete kadar bakidir. Ancak O'na bağlananlar kurtuluşa erecektir. Ramazan ayına ulaşan, akıl-baliğ olan, hasta veya yolcu olmayan her müslümanın oruç tutması farzdır. Hasta veya yolcu olan kimse tutamadığı günleri Ramazan'dan sonra kaza eder. Allah insanlar için kolaylık ister, zorluk istemez, insana gücünün üstünde bir şey yüklemeye ki böylece ister yirmi dokuz, ister otuz gün çeksin hilal günlerinin sayılarını oruç tutarak tamamlasınlar, yolculuk ve hastalıkta tutamadıkları günlerin sayılarını da kaza ederek tamamlasınlar ve mü'minlere vermiş olduğu hidayet ve başarıdan dolayı, bayram günü tekbirlerle Allah'ı yüceltsinler ve bu nimetlerden dolayı O'na şükretsınler.

186) Ey Muhammed! Kullarım sana benim yakınlığım veya uzaklığımdan sorarlarsa onlara de ki: "Allah size şah damarınızdan bile daha yakındır. Sizin yaptıklarınızdan haberdardır. Mü'minlere lütuf ve nimetleriyle pek yakındır. Dua ederken bağurmaya, birilerini aracı kılmaya gerek yoktur. İsteddiği şekilde kendisine dua eden mü'min kulların duasını kabul eder. Her konuda olduğu gibi dua konusunda da Allah'ın emrime uyun ve yalnızca O'na ibadet edin, O'na hiç bir şeyi şirk koşmayın. Allah ancak istediği şekilde olan imanı kabul eder. Eğer böyle yaparsanız doğru yol olan İslam yoluna ulaşmış, dünya ve ahiret mutluluğunu elde etmiş olursunuz.

Kul, günahlardan uzaklaşarak, helal lokma yiyerek, acele etmeden, kesin ve kararlı ifadelerle, kalbi Allah'a yönelmiş olarak, Allah'ın razı olduğu bir ameli yapmak için Allah'a dua eder, O'ndan yardım isterse, Allah dua ettiği için o kulunun duasına icabet eder ve istediği şeyleri ya dünyada ya ahirette verir, ya da ettiği dua vesilesi ile, dünyada kendisine zarar verecek şeylerden kulumu korur.

Dua ibadettir. Allah yalnız kendisine dua edilmesini emretmiştir. Bu sebeple sıkıntı veya ferahlık anında, vasita ve aracı tayin etmeden direkt Allah'a dua etmek gerekir. Çünkü Allah (c.c.) "Ben onlara yakınım." buyuruyor. Yalnız Allah'ın elinde olan şeyleri Allah'tan başkasından istemek şirkdir. Nebi, rasul, şehid, salih ve veli dahi olsa ölü olup bizim bilemediğimiz bir hayat içerisinde olan kimseler vasıtasıyla Allah'tan yardım istemek caiz değildir. Diri olan salih kimseler vasıtasıyla Allah'tan yardım istemek caizdir. Sahabelerin Rasulullah'ın vefatından sonra Rasulullah'tan değil de diri olan amcası vasıtasıyla Allah'tan yağmur dilemesi örneğinde olduğu gibi.

(187)

(188)

(189)

(190)

187) Oruç gecesini kadınlarınıza yaklaşmak size helal kıldı. Onlar sizin için örtüdür, siz de onlar için örtüsünüz. Allah, nefsinize gerçekten de ihanet etmekte olduğunuzu biliyordu. Ardından tevbenizi kabul etti ve sizden affetti. Artık onlara yaklaşın ve Allah'ın sizin için yazdığını dileyin. Fecrin beyaz ipliği siyah ipliğinden sizce ayırt edilinceye kadar yiyin, için; sonra da geceye kadar orucu tamamlayın. Mescidlerde itikafta bulunduğunuzda onlara yaklaşmayın. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır; onlara yaklaşmayın! Allah insanlar için ayetlerini işte böyle iyice açıklıyor; umulur ki sakınırlar.

188) Mallarınızı aranızda batıl sebeplerle yemeyin ve bildiğiniz halde insanların mallarından bir kısmını, günah ile yemek için hakimlere aktarmayın!

189) Sana hilallerden sorarlar. De ki: "O, insanlar ve hacc için belirlenmiş vakitlerdir. Evlere arkalarından gelmeniz iyilik değildir; fakat iyilik kişinin takvasıdır. Evlere kapılarından girin ve Allah'tan sakının ki kuruluşa eresiniz."

190) Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın! Aşırı da gitmeyin. Şüphesiz ki Allah aşırı gidenleri sevmez.

187) Ey iman edenler! Oruç tuttuğunuz günlerin gecelerinde, iftardan sonra ister uyuyun ister uyumayın, güneşin batışından ikinci fece, kadar yiyip içebilir ve hanımlarınızla cima yapabilirsiniz. Allah bunu size helal kıldı. Elbise, ayıpları örttüğü gibi karı-koca da birbirinin halini örter, namusunu muhafaza eder ve zinaya düşmekten korur. Allah (c.c.) Ramazan gecelerinde kadınlara yaklaşma yaşağının nefislere ağır geleceğini ve bu sebeple sizden bazı kimselerin bu yaşağı çiğneyerek nefislerine zulmedeceğini ve kendi hayrını noksan edeceğini biliyordu. Dolayısıyla sizlere bir rahmet olarak yükünüzü hafifletti, sizin için genişlik ve kolaylık sağladı, tevbe ettiğiniz için de yaptığınız hataları affetti, sabahleyin şafak söküp tan yeri iplik gibi ağırancaya kadar, sabahın beyaz iplik gibi olan parlak çizgisi, gecenin siyah iplik gibi olan karanlık çizgisinden seçilip imsak vakti oluncaya kadar cima yapmanıza, çocuk sahibi olmanıza, Allah'ın caiz kıldığı şeyleri yapmanıza, yiyip içmenize izin verdi. Sonra fecr-i sadıktan ertesi geceye, gece açıkça ortaya çıkana kadar oruç tutmaya devam edin. Oruçlu iken cima haricinde hanımlara dokunmak caizken mescitlerde itikaf halindeyken hanımlara dokunmak bile caiz değildir. Bu hükümler Allah'ın helal-haram sınırlarıdır, engelleridir. Haram kıldığı şeyleri yapmak bir tarafa yanına bile yaklaşmayın. Allah, ayetlerini, hakka ileten alametlerini insanların mazeretleri olmasın diye iyice açıklıyor, umulur ki Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup, O'nun emrettiklerini yerine getirip yasakladıklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınırlar.

188) Ey iman edenler! Birbirlerinizin mallarını, hırsızlık, gasp, yağma, tecavüz, borç alıp iade etmeme, emanete ve vasiyete hıyanetlik etme, aldatma, hile ile aşırma, kumar, çalgı, zina, şarap ve oyunlarla, hakimlere rüşvet vererek elde etme vb. zulüm ve haksızlıklarla bile bile almayın.

189) Ey Muhammed! Sana ayın gökyüzünde aldığı değişik şekillerin nedenini soruyorlar. Onlara de ki: Ayın belli şekiller almasının sebebi; oruç, iftar, bayram ile hacc ve umrenin başlama ve bitişlerini, kadınların iddetleri, hayız, hamilelik, çocuğun memeden kesilme müddetleri, yeminler, zirai ve ticari muamelelerin müddetleri, borçların ödeme vadelerini tayin ederek insanlara faydalı olmaktır. Ey iman edenler! Hac ve umre yaptığınız zaman ihramlı iken hacc ibadetinin gereği sanarak yaptığınız evlere arka kapılarından girmek iyilik değildir, bilakis cahiliyye adettir. Şeriatte yeri olmayan bir amel Allah'a yaklaşıncı olamaz. Asıl iyilik, kişinin Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup, O'nun emrettiklerini yerine getirip yasakladıklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınmaktır. İslam'dan kaynaklanmayan ve hiç bir delile dayanmadan yapılan bunun gibi adetleri terkedip, her konuda düzenli olun, evlere ön kapılarından girin ve her konuda Allah'ın razı olacağı şeyler yapıp, gazabına neden olacak şeylerden uzak durun ki dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşabilesiniz.

Bazı alimler ayeti şu şekilde açıklamışlardır: "İyilik, tersine soru sormak değildir. Zira bu, kapı dururken bacadan girmeğe benzer. Esas iyilik, bu gibi sorulardan sakınıp, uygun olmayan şeylere cesaret etmeyen kimsenin iyiliğidir."

190) Ey iman edenler! Sizi imanınızdan küfre döndürmek için savaş açarak her türlü metodu deneyen tağutlarla Allah yolunda kıyamete kadar savaşın, başka yollar ve başka değerler için savaşmayın. Yalnızca Allah'ın dininin hakim olması, insanların hür iradeleriyle İslam'ı seçmelerindeki engelleri ortadan kaldırmak için savaşın, kimseyi İslam'a girmesi için zorlamayın. Savaşa katılmayan, savaşanlara yardım etmeyen çocukları, kadınları, yaşlıları, sakatları, manastırlarda kendilerini ibadete adanmış rahipleri, delileri, ücretle çalışan işçi ve çiftçileri öldürmeyin, kulak, burun ve parmakları kesmeyin. Şüphesiz ki Allah öldürme konusu dahil her konuda aşırılığı yasaklamıştır. Allah aşırı gidenleri sevmez. Onları er geç cezalandırır.

(192)

(191)

(193)

(194)

(195)

(196)

191) Onları nerede yakalarsanız öldürün ve sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın. Fitne öldürmekten daha kötüdür. Onlar orada sizinle savaşınca kadar onlarla Mescid-i Haram yanında savaşmayın. Eğer sizinle savaşarlarsa onları öldürün. Kafirlerin cezası işte böyledir!

192) Artık vazgeçerlerse, şüphesiz ki Allah Ğafur'dur, Rahim'dir.

193) Fitne kalmayınca ve din de yalnız Allah için oluncaya kadar, onlarla savaşın! Eğer vazgeçerlerse, artık zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.

194) Haram ay ile haram ay ve hürmetler karşılıklıdır. O halde kim size saldırırsa –size saldırdığı gibi– siz de ona saldırın. Allah'tan sakının ve bilin ki, şüphesiz Allah muttakilerle beraberdir.

195) Allah yolunda infak edin de kendi ellerinizle tehlikeye atmayın; ihsan edin. Şüphesiz Allah muhsinleri sever.

196) Haccı ve umreyi de Allah için tamamlayın. Eğer alıkonulursanız kolay olan bir kurban vardır. Kurban yerine ulaşınca kadar da başlarınızı traş etmeyin. Sizden her kim hasta ise ya da kendisinde başından bir rahatsızlık varsa ya oruç, ya sadaka, ya da kurban fidyedir. Güvenlikte olduğunuz zaman, hacca kadar umreyle faydalanmak isteyen için kolay olan bir kurban-dır. Her kim bulamazsa hac sırasında üç gün, döndüğünüzde de yedi gün oruç tutmalıdır. İşte bu tam on eder. Bu, ailesi Mescid-i Haram'da olmayanlar içindir. Allah'tan sakının ve bilin ki şüphesiz Allah, cezası çok şiddetli olandır.

191) Ey iman edenler! İslam'a bilfiil savaş açan kişileri nerede bulursanız öldürün. Daha önce sizi Mekke'den zorla çıkarmak suretiyle hicrete zorlayan müşrikleri, eğer müslüman olmazlarsa şimdi de siz Mekke'den çıkarın. Onların Harem-i şerifte işledikleri şirk ve küfür, haram ayda öldürülmelerinden daha büyük ve daha kötüdür. Mescid-i Haram'da bulunan kafirler, eğer İslam'a savaş açmıyor, İslam'ın hakim olmasını engellemiyor veya müslümanlara eziyet vermiyorlarsa onlarla savaşmayın. Aksi takdirde onlarla savaşın, onları öldürün. Kafirlerin cezası işte böyledir.

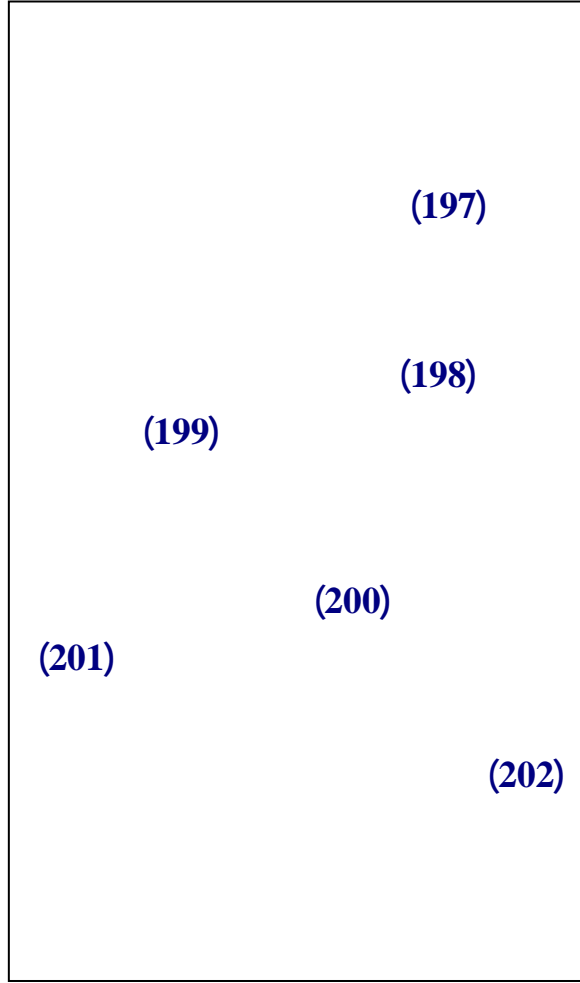
192) İslam'a savaş açan kimse günahlarından tevbe edip savaşmayı bırakır ve müslüman olursa Allah (c.c.) onun tüm günahlarını affeder ve ona merhamet eder. O halde ey mü'minler, sizler de onlarla savaşmayın.

193) Ey iman edenler! Yeryüzünde yalnızca Allah'ın dini hakim oluncaya, yalnızca Allah'a ibadet edilip, O'na hiç bir şey şirk koşulmayıp, Allah'tan başka ibadet edilen tağutlar reddedilinceye kadar kafirlerle savaşın. Eğer şirk, küfür ve zulümlerinden vazgeçip müslüman olurlarsa onlara karşı düşmanlık beslemeyin, onları affedin.

194) Ey iman edenler! Bu senenin (hicretin 7. senesi) haram ayı geçen senenin haram ayına karşılıktır. Müşrikler haram aya, haram şehir olan Mekke-i Mükerrreme'ye ve ihramın hürmetine riayet etmeyip geçen sene sizi umreden men ederek harbe kalkıştıkları gibi bu sene de kalkışarlarsa, sizin de bu hürmetlere riayet etmeyip, onlara karşılık vermenizde bir zarar yoktur. Gerek savaş konusunda gerekse hayatın tüm alanlarında Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, Allah'ın emrettiklerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakının, şüphesiz Allah takva sahiplerine yardım eder.

195) Ey iman edenler! Allah'ın size rızık olarak verdiği şeylerin bir kısmını Allah'ın dininin hakim olması için ve Allah'ın razı olduğu yerlerde harcayın. Eğer Allah yolunda cihad etmez, infakta bulunmazsanız kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmış olursunuz. İyilik edin, malen ve bedenlen fedakarlıkta bulunun, Allah'a ibadet edin. Siz Allah'ı görmeseniz bile O'nun sizi gördüğünü unutmayın. Şüphesiz Allah bu şekilde ibadet edenleri sever. Onlara cenneti verir.

196) Ey iman edenler! Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla yapmaya başladığınız haccı ve umreyi rükun ve şartlarını yerine getirerek, yasak olan şeyleri terkederek tamamlayın. Düşmanın veya zalim yöneticinin engellemesi, hastalık, yol emniyetsizliği, paranın bitme korkusu, bineğin kaybolması, kadının yanındaki mahreminin ölmesi vb. nedenlerle haccı ve umreyi yapmaktan alıkonulursanız koyun, keçi, deve, inek gibi hayvanlardan birini kurban kesin. Kurban kesme yeri olan Mina'ya ulaşınca kadar başlarınızı traş etmeyin, ihramdan çıkmayın. Eğer başınızda bir hastalık veya yara, bit gibi eziyet verici bir şey bulunur da bundan kurtulmak için traş olursanız üç gün oruç tutun, veya altı fakiri yedin, ya da bir koyun kurban edin. Hastalık, eziyet ve düşman engellemesi gibi sebeplerle umreden alıkonmaktan kurtulup vazifelerine emniyet içerisinde devam etmek isteyen, umre yaptıktan sonra hac vakti gelinceye kadar ihramdan çıkmak yani temettu haccı yapmak isterse keffaret olarak kolayına gelen bir kurban (koyun, keçi, inek, deve) kesmesi gerekir. Eğer parası olmadığı için veya hayvan bulamadığı için kurban kesmeye imkan bulamazsa hacda üç gün, haccın rükunları bittikten sonra ister yolda, isterse evine döndüğünde, istediği yerde yedi gün olmak üzere toplam on gün oruç tutması gerekir. Bu hüküm, Mescid-i Haram'da oturmayanlar içindir. Mescid-i Haram'da oturanlar da temettu haccı yapabilirler, onların fide vermeleri gerekmez. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınan ve Allah'ın, emirlerine karşı gelenlere azabının şiddetli olduğunu bilin, ona göre tedbirinizi alın.

197) Hacc bilinen aylardır. Her kim o aylarda haccı farz ederse hacda kadına yaklaşmak yok, fasıklık yok ve kavga etmek yok! Hayırdan ne yaparsanız Allah onu bilir. Bir de azık edinin. Şüphesiz ki azığın en hayırlısı, takvadır; ey akıl sahipleri, benden sakının!

198) Rabbinizden herhangi bir lütfu aramanızda size bir günah yoktur. Arafat'tan hep birlikte indiğinizde Meş'ar-ı Haram'ın yanında Allah'ı zikredin. Size hidayet ettiği gibi O'nu zikredin! Muhakkak siz ondan önce sapıklardan idiniz.

199) Sonra insanların akın ettiği yerden siz de akın edin ve Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz ki Allah Ğafur'dur, Rahim'dir.

200) İbadetlerinizi yerine getirdiğinizde, artık atalarınızı andığınız gibi -hatta daha da kuvvetli bir anışla- Allah'ı zikredin. İnsanlardan öylesi vardır ki: "*Rabbimiz bize dünyada ver!*" der, onun için ahirette hiçbir nasip yoktur.

201) Onlardan öylesi de vardır ki: "*Rabbimiz bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru!*" der.

202) İşte onlar var ya onlar için kazandıklarından bir nasip vardır. Allah hesabı çok süratli olandır.

197) Şevval, Zilkade ve Zilhicce hacc aylarıdır. Her kim o aylarda hacca niyet ederse hacda ihramlı iken kötü ve kaba laf söylemek, cinsel ilişkiye girmek ve cinsel ilişkiye sürükleyici sözler söylemek, dini yasakları çiğneyerek korkusuzca ve rahatlıkla günah işlemek, ağız kavgası yapmak veya müşriklerle haccın zamanı hakkında münakaşa yapmak yasaktır. Bunlardan herhangi birinin yapılması halinde fidye verilmesi gerekir. Allah hayır ve şer olarak yaptıklarınızın hepsini bilir, zerre miktarı haksızlığa uğratılmaksızın yaptıklarınızın karşılığını verecektir. Hacca gelirken azık hazırlamayı ihmal etmeyin. Azığınızı hazırladıktan sonra Allah'a tevekkül edin. Şüphesiz en hayırlı azık kişinin Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmasıdır. Ey akıl sahipleri! Her konuda yalnızca Allah'tan sakının, O'nun azabından korkun, rahmetinden de ümit kesmeyin.

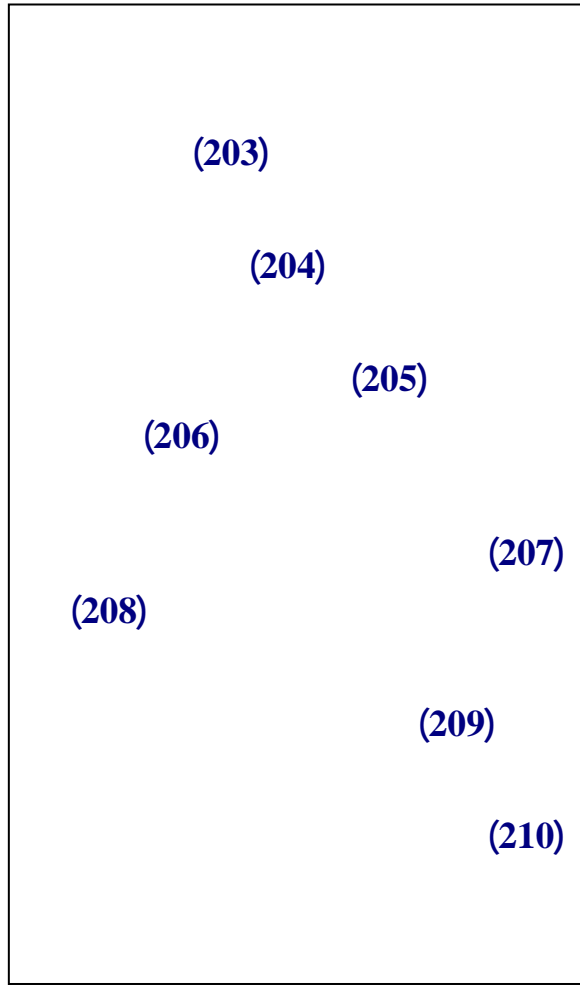
198) Hacda ticaret yapmanızda size bir günah yoktur. Haccin rükunlarından olan Kiyamet günündeki toplanmayı akla getirmeyi amaçlayan Arafat'ta Rahmet Dağı'ndaki vakfeyi kurban kesme gününden önce yani Zilhicce ayının 9. günü zevalden gün batımına kadar yaptıktan sonra hep birlikte Müzdelife'ye indiğinizde akşam ile yatsı namazlarını tek bir ezan iki kamet ile birlikte kılın. Allah size imanı ve doğru yolu gösterdiği için O'nu her türlü noksan sıfatlardan ve mahlukata benzemekten tenzih edip yücelterek, hoşnut olduğu sözleri söyleyip, hoşnut olmadığı sözleri söylemeyerek, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak, ibadetleri sırf Allah rızası için yaparak, O'nun yüce isim ve sıfatlarını anarak zikredin. Şüphesiz ki Allah size hidayet etmeden önce siz sapık idiniz. Hidayetin kıymetini bilin. Hidayet üzere kalmak için dua edin, Allah'ın razı olacağı ameller yapın.

199) Kureyş müşriklerinin aksine Arafat'ta vakfe yaptıktan sonra hep birlikte Müzdelife'ye inin, geceyi orada geçirin, sabahın erken saatinden güneşin doğuşuna kadar Müzdelife'deki Kuzak tepesinde Allah'tan günahlarınız için bağışlanma dileyin ki sizin günahlarınızı bağışlasın. Şüphesiz Allah tevbe-istiğfar etmeleri halinde kullarını bağışlayan, mü'min kullarına karşı dünya ve ahirette merhamet edendir. Güneş doğmadan evvel -cahiliyye Araçlarına muhalefet olmak üzere- Mina'ya doğru hareket edin. Mina'nın her yeri kurban kesme yeridir. Uygun bir yerde kurbanınızı Allah için kesin. Akabe cemresine taş atıncaya kadar telbiyeye devam edilir.

200) Hac ibadetlerinizi yerine getirirken cahiliye döneminde yaptığınız atalarınızı övmeyi bırakın, ihramda telbiye, taşlama anında tekbir getirerek, kurban keserken Allah'ın adını anarak Allah'ı zikredin, verdiği nimetlerden dolayı O'na hamd edin, O'na sığının, O'ndan yardım isteyin. Allah'ın emirlerini yerine getirin, yasaklarından kaçının, insanları Allah için sevin, Allah için buğzedin, Allah'a isyan edildiği vakit anne babamıza sövüldüğü zamanki kızgınlığımızdan daha ileri derecede Allah için gazap edin, devamlı Allah'a dua edin, günahlarınız için bağışlanma dileyin. İnsanlardan bir kısmı sadece dünya mutluluğunu elde etmek için Allah'a dua eder, ahireti hiç düşünmezler. Sakın bunlar gibi olmayın. Asıl yurt ahiret yurdu. Dünya geçici bir konaklama yurdu. Allah (c.c.) Rahman sıfatı gereği bunlara bir takım dünya menfaatleri verebilir. Böyle kimseler ahirete inandığını iddia etseler bile cennete giremeyeceklerdir.

201) İnsanlardan bir kısmı da sağlık, sıhhat, hayırlı zevce, hayırlı evlat, geniş ev vb.insanı dünyada mutlu edecek şeyleri ve cennet nimetlerini elde etmek, cehennem azabından kurtulmak için Allah'a dua eder. Bu kimseler Allah'ın rahmetinden ümit kesmezler, azabından da emin olmazlar. Bu yüzden Allah'ın razı olduğu amelleri yapıp, yasakladığı şeylerden kaçınırlar.

202) Dünya ve ahiret mutluluğunu elde etmek, cehennem azabından kurtulmak için Allah'a dua eden ve bu duanın gereği olarak Allah'ın razı olduğu amelleri işleyip yasakladığı şeylerden kaçınan kimseler, işledikleri amellerin karşılığını mutlaka alacaktır. Allah (c.c.) insanları nasıl tek yaratırsa aynı şekilde bir gün onları tek tek hesaba çekecektir.

(203)

(204)

(205)

(206)

(207)

(208)

(209)

(210)

203) Sayılı günlerde de Allah'ı zikredin! Sakınan kimse için, iki gün içinde acele etmesinde günah yoktur, geri kalmasında da günah yoktur. O halde Allah'tan sakının ve bilin ki muhakkak siz ancak O'na toplanacak-sınız.

204) İnsanlardan öylesi vardır ki, dünya hayatı hakkındaki sözü sizin hoşunuza gider de kalbindekine Allah'ı şahit tutar. Halbuki o, azılı bir düşmandır.

205) Döndüğü zaman da yeryüzünde fesat çıkarmak, ekini ve nesli yok etmek için çalışır. Allah ise fesadı sevmez.

206) Ona: "Allah'tan kork!" denildiğinde de gururu kendisini günaha sürükler. Artık ona cehennem yeter. Ne kötü bir yatak!

207) İnsanlardan öylesi de vardır ki nefsinin Allah'ın rızasını aramak için satar. Allah da kullarına karşı Rauf'tur.

208) Ey iman edenler, hep beraber teslimiyete girin ve şeytanın adımlarına uymayın! Muhakkak o sizin için apaçık bir düşmandır.

209) Size apaçık deliller geldikten sonra kayarsanız artık bilin ki, muhakkak Allah Aziz'dir, Hakim'dir.

210) Buluttan gölgelikler içinde Allah'ın ve meleklerin kendilerine gelmesini ve emrin gerçekleşmesini mi gözlüyorlar? Oysa ki bütün işler Allah'a döndürülür.

203) Gerek hac esnasında tekbir getirerek, gerekse diğer zamanlarda hamd, şükür ve sena ederek daima Allah'ı zikredin. Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak Allah'ın azabından sakınan kimse için kurban kesme gününden sonra Mina'da kalınan ve cemrelerin taşlandırıldığı teşrik günleri hususunda acele edip üç gün yerine iki gün kalmasında bir sakınca yoktur. Allah'ın razı olduğu ve istediği şekilde amel ederek Allah'tan sakının ve şunu unutmayın ki sonunda dönüş Allah'adır. Allah (c.c.) bütün işlenen amellerin karşılığını zerre kadar haksızlık etmeksizin verecektir.

204) İnsanlardan bazıları İslam'ı sevdiğini, İslam için elinden gelen her şeyi yapabileceğini iddia ederek ve bu konuda samimi olduğuna dair Allah'ı şahit tutarak yemin ederler. Halbuki onlar İslam'a en çok düşman olan kimselerdir. Allah onların yalancı olduğuna şahitlik etmekte ve mü'minleri uyarmaktadır.

205) Bu kimseler, müslümanların yanından ayrılmış şirk, küfür ve günahı yaymak suretiyle yeryüzünde fesat çıkarırlar, müslümanları zarara sokmak için ürünü, hayvanları, aileyi, çocuk çocuğu yoketmeye çalışırlar. Allah bozguncuları, şeriata uygun olmayan amel işleyenleri ve onları destekleyenleri sevmez. Onlar için ahirette çok acıklı bir azap vardır.

206) Bu kimselere, yaptıklarından tevbe edip vazgeçmediği takdirde Allah'ın vereceği azabtan korkmaları hatırlatılınca kibir ve gururu yaptıklarının doğru olduğunu zannettirerek azgınlıklarını daha da arttırır. Bu kimselere nasihat fayda vermez. Onların yeri ancak cehennemdir. Orası ne kötü bir dönüş yeridir. Eğer orada verilecek azabın şiddetini bilselerdi yaptıkları kötü amellerden muhakkak vazgeçerlerdi.

207) İnsanlardan bazıları da sırf Allah'ın rızasını elde etmek için Allah'ın kendisine emanet olarak vermiş olduğu malını, canını, her şeyini Allah yolunda feda eder. Allah da bu mücahid kullarına cenneti vaat etmiştir. Çünkü O, kullarına karşı merhametli ve cömerttir, onlar hakkında kolaylık dileyendir. Allah (c.c.) insana gücünün yetmeyeceği şeyleri yüklemez.

208) Ey iman edenler, topluca, İslam'ı her şeyiyle eksiksiz ve tam olarak uygulayın! Bir kısmını uygulayıp bir kısmını uygulamamazlık yapmayın! Eğer böyle yaparsanız şeytana uymuş, dolayısıyla iman etmemiş olursunuz. Şüphesiz şeytan, mü'minler için apaçık bir düşmandır. Onları dünya ve ahirette mutsuzluğa götürmek için çalışır.

Ey müslüman olduğunuzu iddia edenler! Dilinizle kabul ettiğiniz gerçekleri kalbinizle de kabul edin, imanınızda asla şüphe etmeyin, Allah'ın emirlerine kayıtsız şartsız teslim olun, imanınızı bozacak her türlü niyet, söz ve amelden uzak durun, bu konudaki şeytan ve yandaşlarının vesveselerine uymayın. Çünkü onlar sizin apaçık düşmanınız olup sizi cehenneme sürüklemeyi amaçlarlar.

209) Allah'tan size apaçık deliller geldikten sonra hakkı bırakıp batla uyarırsanız biliniz ki Allah size azap etmeye kadirdir. Çünkü O, her şeyi yenen, hiç bir şeye yenilmeyen, her şeyi olduğu gibi bilen ve gerekeni en güzel şekilde yapandır.

210) Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra haktan yüz çeviren kimseler, eğer tevbe edip hakka tabi olmazlarsa kıyamet günü insanlara hesap sormak ve hüküm vermek için Allah bizim mahiyetini anlayamayacağımız, zatına mahsus bir şekilde beyaz, ince buluttan gölgelikler içinde meleklerle beraber gelir. O gün bütün işler Allah'a döndürülür, o gün Allah'tan başka kimsenin hükmü geçerli değildir. Allah herkese yaptıklarının karşılığını zerre miktarı haksızlık etmeden verecektir. O gün müşrik, kafir ve münafıkları Allah'ın azabından kimse kurtaramayacaktır.

(211)

(212)

(213)

(214)

(215)

211) Kendilerine ne kadar apaçık ayet verdiğimizizi İsrailoğullarına sor! Her kim, kendisine geldikten sonra Allah'ın nimetini değiştirirse, şüphesiz Allah cezası şiddetli olandır.

212) Dünya hayatı küfürlerinde bilinçli olarak ısrar edenlere süsletilmiştir de iman edenlerle eğlenmektedirler. Oysa takva sahipleri, kıyamet günü onların üstündedirler; şüphesiz Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır.

213) İnsanlar tek bir ümmetti. Allah da müjdeleyici ve uyarıcılar olarak nebileri gönderdi, onlarla beraber kendisinde -ihtilaf ettikleri şeyler hakkında insanlar arasında hükmetmek için- kitabı hak ile indirdi. Buna rağmen onun verildiği kimseler aralarındaki taşkınlık sebebiyle kendilerine apaçık deliller geldikten sonra onun hakkında ihtilafa düştüler. Nihayet Allah kendi izniyle iman edenleri, kendisinde ihtilaf ettikleri hakka ilettiler. Şüphesiz Allah dilediğini dosdoğru yola iletir.

214) Yoksa sizden önce geçenlerin hali size gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Onlara öyle sıkıntılar ve zorluk dokundu ve öyle sarsıldılar ki, hatta rasul ile beraberindeki mü'minler: "*Allah'ın yardımı ne zaman?*" diyorlardı. Dikkat edin, şüphesiz Allah'ın yardımı pek yakındır!

215) Sana, neyi infak edeceklerini soruyorlar. De ki: "*Hayırdan infak edeceğimiz şey; ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara ve yolda kalanadır. Hayır olarak ne yaparsanız şüphesiz Allah onu hakkıyla bilendir.*"

211) Ey iman edenler! Hakka tabi olmaları için İsrailoğullarına apaçık ayetler, mucizeler, deliller verdiğimizizi, nebi ve rasuller gönderdiğimizizi hatırlayın. Onlar Allah'ın bu nimetinin farkına varamadılar, nebi ve rasullere itaat etmediler, küfrü imana tercih ettiler. Sizler de onlar gibi olmayın. Allah'ın bir lutfu olarak size gelen rasule tabi olun, Allah'ın emirlerine kayıtsız şartsız teslim olun. İsrailoğullarının yaptığı gibi, lafta iman edip pratik hayatta imanın tersine hareket yaparsanız, bilin ki Allah'ın azabı şiddetli ve çetindir.

212) Şeytan, küfürlerinde bilinçli olarak ısrar eden kimselere dünya hayatını süslü göstermiştir. Onlar sanki hiç ölmeyeceklermiş gibi yalnız dünya için çalışırlar. Kafirler dünya hayatına kendileri kadar değer vermeyen, ahiret mutluluğunu elde etmek için çalışan fakir mü'minlerle alay ederler, onları akılsızlıkla itham ederler. Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakınan kimseler, kıyamet gününde onlardan çok üstün olacaktır. Çünkü mü'minler cennette yani semada, onlar ise cehennemde yani yerin dibinde bulunacaklardır. Allah mahşer gününde de herkesin içerisinde onları rezil edecektir. Allah (c.c.) dünyada hem kafirlere hem de mü'minlere hesapsız rızık verir. Ahirette ise yalnız mü'minlere çalışıp çabalamadan hesapsız rızık verecektir.

213) İnsanlar Adem'den (a.s.) meydana gelen ve tevhid akidesi üzere yaşayan tek bir ümmetti. Zamanla ihtilafa düşüp Allah'a şirk koşmaya başladılar. Allah da onlara Allah'ın emirlerini insanlara tebliğ etmek, yasaklarından kaçındırmak, yalnızca Allah'a ibadet ettirmek, Allah'tan başka ibadet edilen tağutları reddetmek, iman edenleri cennetle müjdelemek, inkar edenleri cehennem azabıyla korkutmak üzere nebi ve rasuller gönderdi. Bu nebi ve rasullerle birlikte insanlar arasında Allah, tevhid, Allah'a ibadet ve hayat düzeninin şekli gibi konularda çıkan ihtilafları çözmek için doğruluğunda şüphe olmayan, Allah'ın kelamı olan kitap ve sahifeler de gönderdi. Buna rağmen kendilerine kitap verilen kimseler, hak kendilerine apaçık geldikten sonra heva ve heveslerine uyduklarından, haset ve kibirlerinden dolayı bile bile hakkı inkar ettiler, gelen rasule ve getirdiği kitaba uymadılar. Fakat Allah, hakkı isteyen mü'minlere ilim vererek, kendilerinden öncekilerin hakkında ihtilafa düştükleri şeyleri açıklamak suretiyle hakkı bulmalarına yardım etti. Şüphesiz Allah, samimi olup bütün gücüyle hakkı bulmak için mücadele eden kimseleri yapmaları gerekeni emretmek suretiyle doğru yola iletir. Allah kimseye zulmetmez, hak edenini doğru yola ulaştırır.

214) Ey iman edenler! Sizden önceki ümmetlerin başına gelen şeylerin benzeri sizin başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi zannediyorsunuz? Onlara öyle musibetler, öyle işkence, zorluk, sıkıntı, geçim darlığı, soğuk, sıcak ve hastalıklar verildi, öyle sarsıntıya uğratıldılar ki onlar ve beraberlerindeki rasul başlarına gelen eziyetlerin şiddetinden dolayı: "*Allah'ın yardımı ne zaman gelecek?*" diyorlardı. Şunu iyi bilin ki eziyetler ne kadar fazlalaşırsa, sabredip Allah'tan yardım dilediğiniz taktirde zafer de o kadar yakınlaşır. Manası bilinmeden ve manasına göre amel edilmeden söylenen kelime-i tevhid, tekbir, tehlil, tahmid, tesbih ve diğer zikirler kişinin cennete gitmesine vesile olamayacaktır. Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçmadan, malını, canını, her şeyini Allah yolunda feda etmeden veya feda etmeyi gerçek manada arzulamadan cennete girmek mümkün değildir.

215) Sana Allah yolunda zekat dışında neyi infak edeceklerini ve kimlere vereceklerini soruyorlar. Onlara de ki: "*Allah'ın size rızık olarak verdiği ürünlerin bir kısmını kafir bile olsa Allah düşmanı olmayan anne ve babaya, yakın akrabaya, bülüğ çağına ermeden babası ölen çocuklara, insanlardan istemeye utanan ve dilenmeyen yoksullara ve zengin bile olsa, yolculuk şartlarından dolayı ihtiyaçlı duruma düşen yolda kalmışlara verebilirsiniz. Allah rızası için yaptığımız her hayrı Allah bilir ve karşılığını eksikliğe uğratılmaksızın size verecektir.*"

(216)

(217)

(218)

(219)

216) Size savaş yazıldı; halbuki o sizin hoşunuza gitmez. Olabilir ki siz bir şeyi hoş görmezsiniz; oysa o sizin için bir hayırdır. Yine olabilir ki siz bir şeyi seversiniz; oysa o sizin için bir şerdir. Allah bilir, siz ise bilmezsiniz.

217) Sana haram aydan, onda savaşmayı soruyorlar. De ki: *“Onda savaşmak çok büyük bir iştir. Fakat Allah yolundan alıkoymak ve O’nu inkar etmek; Mescid-i Haram’dan alıkoymak ve halkını oradan çıkarmak, Allah katında ondan daha büyük bir iştir. Fitne ise öldürmekten daha büyüktür.”* Eğer güçleri yetse –sizi dininizden döndürünceye kadar– sizinle savaşmaktan vazgeçmezler. Sizden her kim dininden döner ve kafir olarak ölürse işte onlar dünyada da, ahirette de amelleri boşa gidenlerdir. İşte onlar ateş halkıdır ve onlar orada sürekli kalıcıdır.

218) Muhakkak iman eden, hicret eden ve Allah yolunda cihad eden kimseler, işte onlar Allah’ın rahmetini umarlar. Şüphesiz ki Allah Ğafur’dur, Rahim’dir.

219) Sana içki ve kumardan soruyorlar. De ki: *“İkisinde de insanlar için hem büyük bir günah hem de menfaatler vardır. Fakat günahları faydalarından daha büyüktür.”* Ayrıca sana, neyi infak edeceklerini soruyorlar. De ki: *“İhtiyaçtan fazlasını.”* Allah sizin için ayet-leri işte böyle iyice açıklar; umulur ki düşünürsünüz...

216) Ey iman edenler! Allah yolunda dilinizle, malınızla, canınızla savaşmak size farz kılınmıştır. Savaş nefsinizin hoşuna gitmez. Çünkü savaşta yaralanabilir, öldürülebilir, hicrete zorlanabilir, akrabalarınızı, malınızı kaybedebilirsiniz. Bunlar doğal şeylerdir. Ama unutmayın ki sizin hoşlanmadığınız, şer zannettiğiniz bir şey sizin için hayırlı, sevdiğiniz, hayırlı olduğunu zannettiğiniz bir şey de şerli olabilir. Neyin hayırlı neyin şerli olduğunu ancak her şeyi bilen ve en iyi hükmeden Allah bilir. Size düşen Allah’ın emirlerine uyup, yasaklarından kaçmaktır.

Müslümanlar aziz ve sayıca kuvvetli oldukları zaman cihad farzı kifayedir, aksi durumda cihad bütün müslümanlara farzdır. Cihad, müslümanlar için hayırdır. Çünkü mücahid ya şehid olup cennete gidecek, ya da gazi olup ganimet elde edecektir.

217) Ey Muhammed! Mekke müşrikleri ve müslümanlar sana haram ayda savaşmanın hükmünü soruyorlar. Onlara de ki: *“Haram ayda savaşmak büyük bir günahdır. Fakat Allah’ı inkar etmek, insanları Allah’ın yolundan ve sırf Allah’a ibadet amacıyla geldikleri Mescid-i Haram’a girmekten alıkoymak ve İslam’ı seçtiği için Mekke halkına işkence edip hicrete zorlamak Allah katında haram ayda savaşmaktan daha büyük bir günahdır. Şunu unutmayın ki şirk ve küfür, öldürmekten daha büyük bir günahdır. Çünkü Allah şirki ve küfrü asla affetmez, fakat büyük günahları affedebilir.”* Ey iman edenler! Kafirler kendi aralarında savaşsalar bile size olan düşmanlıklarından dolayı birleşirler ve dininizden dönünceye kadar sizinle savaşmaktan vazgeçmezler. Bir müslüman her ne sebeple olursa olsun dininden döner ve kafir olarak ölürse dünyada da ahirette de yaptıkları hayırlı ameller boşa gider. Çünkü önemli olan iman üzere ölmektir. İşte onlar, ahirette cehenneme gidecekler ve orada sürekli kalacaklardır.

218) Allah’ın istediği şekilde iman edip, bu iman gereğini yerine getiren ve imanı bozacak şeylerden uzak duran, Allah’ın dinini daha iyi yaşayabilmek için şirk beldesinden iman beldesine, bid’at beldesinden sünnet beldesine, günah işlenen yerden günah işlenmeyen yere Allah için hicret eden ve Allah yolunda malıyla, canıyla, diliyle, her şeyiyle cihad eden kimseler, Allah’ın rahmetine yani cennetine gideceklerdir. Şüphesiz ki Allah, tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan, dünya ve ahirette mü’minlere merhamet edendir.

219) Ey Muhammed! Müslümanlar sana içki ve kumarın hükmü hakkında soru soruyorlar. Onlara de ki: Her ikisinde de insanlar için hem büyük bir günah, hem de bazı menfaatler vardır. Fakat günahları faydalarından daha büyüktür. İçkinin akla, mala ve vücuda zararı vardır. İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Kumar insanlar arasına düşmanlık sokar. İçki ve kumar çeşitli hastalık, ölüm, ailelerin dağılması ve malın yok olması gibi kötü sonuçların doğmasına birer sebeptir. Hem de kişinin ibadet yapmasına, namaz kılmasına ve Allah’ı zikretmesine engeldir. İçki ve kumar bazı insanlara bir takım maddi faydalar sağlayabilir. Fakat bu paranın bereketi olmadığından insana verdiği zarar, faydasından daha büyüktür. Sarhoşluk veren her şeyin azı da çoğu da haramdır. *“Yenen kazanır, yenilen kaybeder”* temeline dayanan piyango, loto, toto, at yarışları, tavla, satranç, iskambil kağıdı gibi bütün oyunlar kumar hükmünde olup, haramdır. Zekayı ve vücudu geliştirmeye faydası olmayan bir oyun, para karşılığında oynanmasa bile namazdan, ibadetlerden, Allah’ı zikretmekten alıkoymuyor, oynayanlar arasında düşmanlığa ve haktan ayrılmalara sebep oluyorsa, oynanması caiz değildir.

Ey Muhammed! Müslümanlar sana Allah yolunda neyi infak edeceklerini soruyorlar. Onlara de ki: *“Malda zekattan başka da hak vardır. Bu yüzden nefsinizin ve ailenizin ihtiyaçlarından artanı harcayın. Bu hususta kendinize eziyet vermeyip sizi fakir bırakmayacak şekilde infak edin.”* Allah düşünüp öğüt almanız diye ayetlerini iyice açıklıyor. Dünya hayatının geçici olup imtihan yeri olduğunu, asıl kalınacak yurdun ahiret olduğunu ve orada sonsuza kadar kalacağını bilen mü’min, ahiret mutluluğunu elde etmek için çalışır.

(220)

(221)

(222)

(223)

(224)

220) Dünya ve ahiret hakkında... Sana yetimlerden de soruyorlar. De ki: "Onlar için ıslah etmek daha hayırlıdır. Eğer onlarla birarada olursanız artık onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah fesat yapmanı ıslah edenden ayırır. Eğer Allah dileseydi elbette sizi zora sokardı. Şüphesiz Allah Aziz'dir, Hakim'dir."

221) Müşrik kadınları iman edinceye kadar nikahlamayın. Mü'min bir cariye -hoşunuza gitse bile- müşrik bir kadından daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri de iman edinceye kadar nikahlamayın. Mü'min bir köle -hoşunuza gitse bile- müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. İşte onlar ateşe çağırılır; Allah ise kendi izniyle cennete ve mağfirete çağırır ve insanlar için ayetlerini iyice açıklar; umulur ki düşünürler...

222) Sana hayızdan da sorarlar. De ki: "O bir ezadır; onun için hayız halinde kadınlardan uzak durun ve temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. İyice temizlen-dikleri zaman, Allah'ın size emrettiği yerden onlara va-rın. Doğrusu Allah çokça teube edenleri de sever, çok-ça temizlenenleri de sever."

223) Kadınlarımız sizin için bir tarladır. O halde tarlanıza dilediğiniz gibi yaklaşın. Kendiniz için takdim edin. Bir de Allah'tan sakının ve bilin ki siz muhakkak O'na kavuşucusunuz. Mü'minleri müjdele!

224) Allah'ı yeminleriniz sebebiyle iyilik yapmanıza, sakınmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel kılma-yın. Şüphesiz ki Allah Semi'dir, Alim'dir.

220) Allah'ın ayetlerini açıklaması, dünya ve ahiret hayatı hakkında düşünüp ona göre tercih yapmanız içindir. Ey Muhammed! Müslümanlar sana henüz bülûğ çağına ermeden babası ölen yetim çocuklar hakkında soruyorlar. Onlara de ki: "Yetimin velayeti, çocuk kendi malını kullanabilecek seviyeye ulaşınca-yaya kadar devam eder. Kefaleti altında yetim bulunduran kimsenin, yetimin menfaatini gözetmek kaydıyla, yetimin malını kendi malıyla karıştırmamasında, onunla birlikte yemek yemesinde, hatta yetimin menfaati icabı kar getireceğine kanaat getirdiği ticareti yapmasında bir sakınca yoktur. Çünkü yetim, onun din kardeşidir ve Allah'ın ona bir emanetidir. Allah yetimin menfaatini gözeteni de, gözetmeyeni de bilir. Muhakkak ki Allah, herkese yaptığı amele ve kalbindeki niyete göre karşılık verecektir. Allah dileseydi kefaleti altında yetim bulunduranların mallarıyla yetimlerin mallarının birleştirilmesini yasaklayarak kullarını zora sokabilirdi. Fakat O, kulları hakkında kolaylık dileyen, onlara gücünün üzerinde bir şey yüklemeyen, galip ve güçlü olan, her şeyi yenen fakat hiç bir şeye yenilmeyen, hüküm ve hikmet sahibi olan, her şeyi olduğu gibi bilen ve gerekeni en güzel şekilde yapandır."

221) Ey iman edenler! Allah'a şirk koşan kadınları iman etmedikçe nikahlamayın. Müşrik bir kadın ne kadar güzel, zengin ve soylu olursa olsun, müslüman olan çirkin ve fakir bir cariye ondan daha hayırlıdır. Allah'a şirk koşan erkekleri iman etmedikçe nikahlamayın. Müşrik bir erkek ne kadar yakışıklı, zengin ve soylu olursa olsun, müslüman olan çirkin ve fakir bir köle ondan daha hayırlıdır. Çünkü müşrik erkek ve kadınlar, evlenmeleri halinde mü'min erkek ve kadınları cehenneme götürecek şeyler yaptırabilir. Allah mü'min kullarının cennete girmelerine, cehennem azabından kurtulmalarına sebep olacak şeyleri onların anlayacağı şekilde iyice açıklar ki düşünüp öğüt alsınlar da kurtuluşa erenlerden olsunlar.

222) Ey Muhammed! Müslümanlar sana kadınların ay başı halinden soruyorlar. Onlara de ki: "O, yaydığı pis kokudan ve necasetten dolayı insan için bir eziyettir. Hayızlı kadınla hristiyanlar gibi cima yapmak kadına eziyet ve zarar verir. Bu yüzden hayızlı kadınla yahudilerin aksine yemek yiyebilir, hatta cima dışında şeyler yapmak şartıyla birlikte olabilirsiniz. Fakat ortalama bir hafta süren hayız müddeti içerisinde temizleninceye kadar onlarla asla cima yapmayın. Hayız müddeti bitip iyice temizlendikten ve guslettikten sonra Allah'ın size izin verdiği yer olan ön bölgeden ilişkiye girebilirsiniz. Allah (c.c.) şirkten, günahattan ve yasakladığı şeyleri yapmaktan tevbe edenleri, Allah'ın necaset olarak bildirdiği şeylerden uzak duranları ve kendisini bu pisliklerden temizleyenleri sever."

223) Ey iman edenler! Kadınlarımız sizin için adeta bir tarla gibidir. Nasıl toprağa atılan tohum daha sonra topraktan güzel bir bitki olarak çıkıyorsa, erkeğin hanımına bıraktığı meni de daha sonra güzel bir çocuk olarak çıkar. O halde hanımlarınıza ön bölgeden olmak kaydıyla dilediğiniz şekilde yaklaşabilirsiniz. Size ahirette faydası dokunacak şeyler yapın, salih bir kadınla evlenip hayırlı nesil yetiştirin, Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak O'nun azabından sakının. Şunu unutmayın ki ne kadar yaşarsanız yaşayın bir gün ölecek ve O'nun huzurunda toplanıp hesaba çekileceksiniz. İnanılması gerekenlere Allah'ın istediği şekilde iman edip, imanının gereğince amel eden ve bu imanı bozacak şeylerden uzak duran mü'minleri cennetle müjdele!

224) Ey iman edenler! Yapmayacağınıza dair Allah adına yemin ederek hayır ameller yapmaktan, hayrı yaymaktan, Allah'tan korkulacak işler yapmaktan ve insanları ıslah etmekten vazgeçmeyin. Gerekirse yemininizi bozup bir köle azad etmek veya on fakiri yedirmek veya giydirmek veya üç gün oruç tutmak suretiyle keffaret verin. Böyle yapmak sizin Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınarak O'nun azabından sakınan bir mü'min olmanıza engel olur. Şüphesiz Allah gizli olsun açık olsun kullarının sözlerini işiten ve yaptıklarını bilendir. Herkese yaptıklarının karşılığını verecektir.

(225)
(226)
(227)
(228)
(229)
(230)

225) Allah sizi yeminlerinizdeki lağiv sebebiyle sorumlu tutmaz; fakat kalplerinizin kazandığından sorumlu tutar. Şüphesiz Allah Ğafur'dur, Halim'dir.

226) Kadınlara yaklaşmamaya yemin edenler için dört ay beklemek vardır. Eğer dönerlerse şüphesiz ki Allah Ğafur'dur, Rahim'dir.

227) Şayet boşanmaya karar verirlerse. Şüphesiz Allah Semi'dir, Alim'dir.

228) Boşanan kadınlar, kendilerini üç kur' bekletirler. Eğer Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorlarsa, Allah'ın onların rahimlerinde yarattığını gizlemeleri, kendilerine helal değildir. Eğer barışmak isterlerse bunda kocaları onları almaya daha çok hak sahibidir. (Erkeklerin) Onlar üzerinde olduğu gibi onların da (erkekler üzerinde) örfü uygun (hakları) vardır. Erkekler için onlar üzerine bir derece daha vardır. Şüphesiz ki Allah Aziz'dir, Hakim'dir.

229) Boşanma iki defadır; artık ya güzellikle tutmalı ya da iyilikle salıvermelidir. -Allah'ın sınırlarını koruyamaktan korkmaları müstesna- onlara verdiğiniz bir şeyi geri almanız size helal değildir. Fakat Allah'ın sınırlarını koruyamaktan korkmaları müstesna kadının bir şeyleri fide vermesinde her ikisine de bir günah yoktur. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır, onu aşmayın. Her kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar var ya, onlar zalimlerin ta kendileridir!

230) Eğer onu boşarsa, artık başka bir kocayla nikahlanmadıkça kendisine helal olmaz. Eğer onu boşarsa -Allah'ın sınırlarını koruyacaklarına inanırlarsa- birbirlerine dönmelerinde onlara bir günah yoktur. İşte bunlar Allah'ın -bilen bir topluluk için- iyice açıkladığı sınırlarıdır.

225- Allah sizi yemin kastı olmaksızın, düşünmeden, istemiyerek söylediğiniz yeminlerden dolayı sorumlu tutmaz. Fakat bilerek, kalben inanarak yapılan yeminlerden sorumlu tutar. Bu yemini bozduğunuz taktirde bir köle azad etmek veya on fakiri yedirmek veya giydirmek veya üç gün oruç tutmak suretiyle keffaret vermeniz gerekir. Yalan yere yemin etmek büyük günah olup tevbe istiğfar dilemek, eğer bu yeminle kul hakkına girilmişse onu telafi etmek gerekir. Şüphesiz Allah tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan, insanların maslahatını en iyi bilen, onları dünya ve ahirette mutlu edecek emirler veren, hikmet sahibidir.

226- İla yapanlar, dört ay beklemek zorundadırlar. Eğer yeminini bozup hanımıyla cinsi münasebette bulunmak istiyorsa bir köle azad etmek veya on fakiri yedirmek veya giydirmek veya üç gün oruç tutmak suretiyle keffaret vermesi gerekir. Şüphesiz Allah tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan, kullarının iyiliğini gözettiği için mü'minlere dünya ve ahirette merhamet edendir.

227- İla yapanların, ya hanımını boşaması ya da yeminini bozup hanımıyla cinsi münasebette bulunması gerekir. Allah kullarının gizli açık amellerini bilen ve işitendir. Kullarına yaptıklarının karşılığını verecektir.

228- Kendileriyle cima yapılmış olup boşanan hür kadınlar, rahminde çocuk olup olmadığını kesin olarak anlamak için üç hayız müddeti veya üç hayızdan temizlenme müddeti beklesinler. Eğer Allah'a ve ahiret gününe gerçek manada iman ediyorlarsa Allah'ın rahimlerinde yarattığı hayızı veya çocuğu gizlemeleri caiz değildir. Eğer erkek hanımını ric'i talak ile boşamışsa, kadının iddet müddeti bitmeden pişman olup barışmak isterlerse erkeğin, iki adil erkeğin şahadetiyle yeni bir mehir ve veliye ihtiyaç olmaksızın hanımını tekrar nikahına alması caizdir. Kocanın karısı üzerinde itaat, hoş geçim vb. hakları olduğu gibi, kadının da kocası üzerinde örfü uygun olarak iyi muamele, nafaka gibi hakları vardır. Ama kocanın karısı üzerindeki hakkı bir derece daha fazladır. Erkek, kadından emir, itaat ve sorumluluk bakımından daha üstündür, bu yüzden eşine karşı anlayışlı olmalıdır. Allah katındaki üstünlük takva iledir. Şüphesiz Allah, galip ve güçlü olan, her şeyi yenen, hiç bir şeyi yenilmeyen, hüküm ve hikmet sahibi olan, her şeyi olduğu gibi bilen, gerekeni en güzel şekilde yapandır.

229- Kadının başka biriyle evlenmeden, iddet müddeti içerisinde istese de istemese de dönüşü olabilecek, iddet müddeti bittikten sonra da ancak rızası ile yeni bir nikah akdi ve yeni bir mehirle kocasına dönebileceği boşanma ancak iki defadır. İkinci boşanmadan sonra erkek, iddet müddeti bitmeden ya hanımını iyilikle nikahına almalı ya da ondan iyilikle ayrılmalıdır. İddeti bitmeden hanımını kendisine döndürmesi sonra ona haklarını vermeyerek zulmetmesi caiz değildir. Ey kocalar! Nikahınız altında tutmak istemediğiniz hanımlarınızı, mehirlerini verme mecburiyetinde de bırakmayın! Ayrılmak için kadınlarınız size eziyet veriyor, size itaat etmiyor, sizi sevmiyorlarsa ve evliliği devam ettirmek her iki taraf için günaha sevkeden bir sebep haline gelmişse, o zaman boşama karşılığında kadınlarınızın vermiş olduğu malları alabilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur. Karı ve koca birbirleriyle geçinemeyip Allah'ın koyduğu sınırları çiğnemekten endişeye düştüklerinde, kadının kocasına fide vererek kendini boşattırması caizdir. Allah'ın kanunlarına O'nun istediği şekilde uyun! Aksi taktirde hem kendi nefsinize hem de diğer insanların haklarına tecavüz ederek zulmetmiş ve böylece zalimlerden olmuş olursunuz.

230- Koca, hanımını üç defa boşarsa, kocanın bu kadınla tekrar evlenebilmesi için, önce kadının bir başka erkekle evlenmesi ve cima yaptıktan sonra anlaşmalı olmayarak ondan da boşanmış olması yeni bir nikah akdi ve mehirle dönmesi gerekir. Fakat her iki tarafın da Allah'ın erkek ve kadına yüklemiş olduğu sorumlulukların bilincinde olması, eski hatalarını tekrarlamaması, Allah'ın hükümlerine aykırı hareket etmemesi gerekir. Bunlar Allah'ın kanunlarıdır. Allah'ın hükümlerini iyice anlayıp bu hükümlerin insanların menfaatine olduğunu kavrayanlar öğüt alırlar. Allah (c.c.) bu kimseler için ayetlerini iyice açıklıyor ki heva ve hevesine uyan kimseler onları haktan saptırmasın.

(231)

(232)

(233)

231) Kadınları boşadığınız zaman iddetlerinin sonuna ulaştıklarında, onları ya güzellikle tutun, ya da iyilikle bırakın. Bir de haksızlıkla ve zarar vermek için onları tutmayın. Kim bunu yaparsa muhakkak ki kendine zulmetmiş olur. Allah'ın ayetlerini eğlence edinmeyin! Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve size kendisiyle öğüt vermek üzere indirdiği kitap ile hikmeti düşünün. Allah'tan sakının ve bilin ki muhakkak Allah her şeyi hakkıyla bilendir.

232) Kadınları boşadığınızda iddetlerinin sonuna ulaştıklarında -aralarında örfе uygun olarak anlaştıkları takdirde- artık onları kocalarıyla nikahlanmaktan alıkoymayın! İşte bu içinizden Allah'a ve ahiret gününe iman edenlere kendisiyle verilen bir öğüttür. İşte bu, sizin için daha faydalı ve daha temizleyicidir. Şüphesiz Allah bilir, fakat siz bilmezsiniz.

233) Emzirmeyi tamamlamak isteyenler için, anneler çocuklarını tam iki yıl emzirirler. Onların yiyeceklerini ve giyeceklerini örfе uygun bir şekilde sağlamak, çocuğun kendisi için doğruluğu üzerinedir. Hiç kimse gücünün yettiğinden başkasıyla sorumlu tutulmaz. Çocuğu sebebiyle anne ve çocuğu sebebiyle kendisi için doğruluğu zarara uğratılmasın. Mirasçıya düşen de bunun gibidir. Eğer kendi rızaları ile ve birbirlerine danışarak kesmek isterlerse ikisine de bir günah yoktur. Ayrıca çocuklarınızı emzirtmek isterseniz -vereceğinizi örfе uygun olarak teslim ettiğiniz taktirde- artık üzerinize hiçbir günah yoktur. Allah'tan sakının ve bilin ki şüphesiz Allah yaptıklarınızı hakkıyla görendir.

231- Erkek, hanımını boşadığı zaman iddet müddeti bitmeden ya onu güzellikle tekrar nikahına almalı, ya da iddet müddetinin bitiminde iyilikle ondan ayrılmalıdır. Kadına zarar vermek için onu tekrar nikahı altına alıp, haklarını vermemek veya ona eziyet edip vermiş olduğu mehri almak için onu boşamaya mecbur etmek caiz değildir, aldığı para haramdır. Kim böyle yaparsa kendisine zulmetmiş olur. Aynı şekilde, kendisine zulmetmediği halde sırf başkasıyla evlenebilmek için kadının, kocasından para karşılığı boşanmayı istemesi de haramdır. Kadın, kocasını hiç sevmiyorsa, kocası ona zulmediyorsa boşanmak isteyebilir. Erkekler genellikle düşünerek, kadınlar duygularıyla hareket ederler. Bu yüzden Allah boşama yetkisini erkeğe vermiştir. Fakat erkek bu yetkiyi kötü amaçla kullanamaz. Aksi taktirde Allah'ın azabına uğrar. Ey iman edenler! Allah'ın hükümlerini eğlenme niyetiyle gayri ciddi olarak uygulamayın. Mesela; tek sözde üç defa boşamak veya boşama niyeti olmadığı halde, sarıh lafızlar kullanarak boşamak, hanımını para karşılığı boşamaya zorlamak, Allah'ın ayetlerini eğlence edinmek gibidir. Allah'a karşı gelme niyetiyle olmasa dahi olsa böyle şeyler yapmak, büyük bir günahtır ve ceza olarak yaptığı boşama geçerli sayılır. Allah'ın ayetlerini küçümseyen, onları hafife alan, reddeden, bu çağda uygulanamayacağını söyleyen kimse küfre girer. Ey iman edenler! Sizler kafir iken Allah'ın, doğru yolu bulup, dünya ve ahiret mutluluğunu elde etmeniz için Muhammed'i ve onunla birlikte öğüt almanız için indirdiği Kur'an'ı ve rasulünün sünnetini hatırlayın, onların kıymetini bilin, onlara sımsık ve gerektiği gibi tabi olun. Nefislerine zulmedenlerin yaptığı gibi Allah'ın ayetlerini oyun ve eğlence edinmeyin. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'ın azabından sakının ve şunu hiç bir zaman unutmayın ki Allah gizli-açık her şeyi en iyi bilen ve kullarının yaptıklarının karşılığını verecek olandır.

232- Ey veliler! Kocaları tarafından boşanan kadınlar, iddetleri bittiğinde aralarında İslam'ın güzel ve faydalı gördüğü, Allah'ın istediği şekilde yuva kuracaklarına dair anlaşılıp yeni bir nikah ve mehirle tekrar eski kocalarına dönmek isterlerse, onlara engel olmayın! Allah'a ve ahiret gününe iman edenler bu hükümle amel ederler. Bu, hem sizin için hem de karı-koca için daha hayırlıdır ve sizleri zina, gizli dost edinme gibi günah pislighinden temizler. Allah (c.c.), dünyada ve ahirette kullarına faydalı olacak şeyleri onlardan daha iyi bilir.

233- Anne ve baba ister evli olsun ister boşanmış olsun, çocuklarının tam olarak emzirilmesini istiyorlarsa anneler tam iki yıl emzirebilirler. Bu süre zarfında annenin ve çocuğun tüm masrafları babaya aittir. Baba da imkanı ölçüsünde hareket etmeli, cimrilik etmemelidir. Allah, insana gücünün kaldıramayacağı bir şey yüklemeyiz. Çalıştığı taktirde onlar için de bir rızık kapısı açar. Boşanmış anne, çocuğunu kullanarak babaya eziyet vermemeli, yani babanın çocuğuna karşı olan zaafını kullanarak çocuğu emzirmeye karşılık fazla para istememelidir. Baba da yine çocuğunu kullanarak anneye zarar vermemeli, yani boşadığı hanımına kızdığından dolayı çocuğunu başka bir kadına emzirmesi için vermemelidir. Çünkü çocuğu emzirmek annenin hakkıdır. Baba öldükten sonra, babanın varislerinin çocuğu kullanarak anneye zarar vermemeleri, bilakis onların ihtiyaçlarını gidermeleri gerekir. Eğer çocuk ölürse çocuğun mirasçıları anneye zarar vermemelidir. Anne ve baba kendi rızaları ile ve birbirleriyle istişare ederek çocuğa zarar vermemek şartıyla emzirme müddetini iki yıldan aza indirebilirler. Çocuklarınızı süt anneye emzirtmek istiyorsanız emzirme ücretini örfе uygun olarak güzel bir şekilde ödediğiniz taktirde size bir günah yoktur. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olup, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak suretiyle O'nun azabından sakının ve şunu çok iyi bilin ki Allah gizli-açık yaptıklarınızdan haberdardır, sizi hesaba çekecektir. Emirlerini yerine getirenlere mükafaat, yasakladıklarını yapanlara da azab verecektir. Kişi, dünyada cezadan kaçabilir, ceza verenlerden gizlenebilir veya onları aldatabilir. Fakat herşeyi bilen ve gören Allah'tan gizlenemez ve O'nu aldatamaz. Her şeyi gören ve bilen Allah'tan sakınan ve yaptıklarının karşılığını göreceğine inanan bir kimse Allah'a karşı suç işlemez.

(234)

(235)

(236)

(237)

234) İçinizden ölenlerin bıraktığı hanımlar kendilerini dört ay on (gün) bekletirler. İddetlerinin sonuna ulaştıklarında, onların kendileri hakkında örf'e uygun şekilde yaptıkları hususunda size hiçbir günah yoktur. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.

235) Kadınlara nikahlamak istediğinizi ima etmeniz veya gönüllerinizde saklamanızda size hiçbir günah yoktur. Allah, yakında kesinlikle onları anacağınızı bilmektedir. Fakat meşru bir söz söylemeniz dışında, onlarla gizlice sözleşmeyin; iddetin sonuna ulaşınca kadar nikah akdine kalkışmayın ve bilin ki şüphesiz Allah içinizde olanı bilir. Artık O'ndan sakının ve yine bilin ki şüphesiz Allah Ğafur'dur, Halim'dir...

236) Kendileriyle temas etmediğiniz ve kendilerine mehir tesbit etmediğiniz kadınları boşarsanız size bir günah yoktur. Zengin olan kendi gücü nisbetinde; fakir olan da kendi gücü nisbetinde, onları örf'e uygun bir geçimlikle faydalandırsın. Bu, ihsan edenler üzerine bir haktır.

237) Eğer onlara mehir tesbit ettiğiniz halde kendilerine temas etmeden onları boşarsanız -kendilerinin veya nikah akdi elinde olan kimsenin bağışlaması dışında- onlara tesbit ettiğinizin yarısı onlarıdır. Bağışlamanız ise takvaya daha yakındır ve aranızdaki fazlı da unutmayın. Şüphesiz Allah yaptıklarınızı hakkıyla görür...

234- Ey iman edenler! İçinizden ölenlerin bıraktığı hanımların, dört ay on gün iddet beklemeleri gerekir. Eğer bu hanımlar, hamile iseler iddetleri doğumuna kadardır. Kocasını ölen kadın, iddetini kocasının evinde geçirmeli, bu süre zarfında süslenmemeli, koku sürünmemeli, hiç kimseye evlilik görüşmesinde bulunmamalıdır. Temizlenme gayesiyle yıkanmasında, zaruri ihtiyaçlarını temin etmek amacıyla dışarı çıkmasında ise bir sakınca yoktur. Ey veliler! İddetlerinin sonuna ulaştıklarında, kadınların kendileri hakkında Allah'ın istediği, Rasulü'nün gösterdiği ve örf'e uygun şekilde süslenmesinde, koku sürünmesinde, evlilik görüşmesinde bulunmasında size hiçbir günah yoktur. Şüphesiz Allah gizli-açık yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. Amellerinizin karşılığını haksızlığa uğratılmaksızın alacaksınız.

235- Ey mü'min erkekler! Kocasından bina talakla ayrılan veya kocasını ölmüş olup iddet bekleyen kadınlara nikahlamak istediğinizi bir takım söz ve hareketlerle ima etmeniz veya bu arzuyu gönüllerinizde saklamanızda size hiçbir günah yoktur. Allah, iddet müddetinin bitiminde kesinlikle onlara evlenme teklifinde bulunacağınızı bilmektedir. Fakat iddet müddeti içerisinde meşru olan imalı bir söz söylemeniz dışında, onlarla gizlice sözleşmeyin, zina etmeyin; iddetin sonuna ulaşınca kadar nikah akdine kalkışmayın, nişanlanmayın, sözlenmeyin ve bilin ki şüphesiz Allah içinizde olanı da açığa çıkardıklarınızı da bilir. Bu yüzden kalplerinizden kötü şeyler geçirmeyin, şeytanın vesvesesinden uzaklaşın. Artık O'na karşı gelmekten sakının, O'nun emirlerine harfiyyen uyun, yasaklarından kaçının ve yine bilin ki şüphesiz Allah günah işleyip de, işlediği günahı gerçek manada tevbe eden kullarını bağışlayan, onların günahlarını örten, kulunun, işlediği günahı tevbe etmesi için, ceza vermede acele etmeyip geciktirir.

236- Kendileriyle cima etmediğiniz ve kendilerine mehir tesbit etmediğiniz kadınları meşru sebeplerden dolayı boşarsanız size bir günah yoktur. Zengin olan kendi gücü nisbetinde; fakir olan da kendi gücü nisbetinde, kadınları örf'e uygun bir geçimlikle faydalandırsın. Bu, Allah'ı görüyormuşçasına ibadet eden mü'minler üzerine yerine getirilmesi gereken bir hak, borçtur.

Mü'min kişi, devam ettirmek ve nefsini korumak niyetiyle evlenmelidir. Sırf şehveti tatmin için evlenmek ve sudan bahanelerle kadını boşamak caiz değildir. Aynı şekilde kadın da kocasının ufak tefek kusurlarını büyütüp başka biriyle evlenmek için boşanmamalıdır. Bu ayetten mehir tayin etmeden evlilik akdi yapmanın caiz olduğu hükmü çıkmaktadır. Yani mehir, akitten sonra da tayin edilebilir.

Mut'a: Erkeğin, mehir tayin etmeden nikahladığı ve kendisiyle cima yapmadığı hanımına, insanların kadın hakkında kötü düşüncelerini engellemek, kadının üzüntüsü ve sıkıntısını gidermek için ikram olarak verdiği para, mal, elbise vb. şeylerdir. Mut'a miktarı erkeğin maddi durumuna göre değişir. İhtilaf durumunda hakimin ichtihadı geçerlidir. Durumları ne olursa olsun bütün boşanan kadınlara mut'a vermek iyi bir şeydir. Böylece ayrıllıkla beraber dostluk devam eder, düşmanlık değil.

237- Eğer kadınlara mehir tesbit ettiğiniz halde kendileriyle cima etmeden onları boşarsanız -kendilerinin veya nikah akdi elinde olan kocanın veya kadının velilerinin bağışlaması dışında- onlara tesbit ettiğiniz mehrin yarısını verin. Zengin olan erkeğin mehrin tamamını fakir olan kadına vermek istemesi veya zengin olan kadının fakir olan erkeğe mehrin tamamını bağışlaması ise takvaya daha yakındır. Aranızdaki iyi günlerin hatırını da unutmayın. Birbirinize düşman olmayın, küsmeyin. Mü'min olduğunuz için bu geçimsizlik sizi dostluk bağına kesmeye itmesin. Mü'minlerin kardeş olduğunu, Allah katındaki üstünlüğün takva olduğunu unutmayın. Sizler, eğer aşırı gider ve birbirinize haksızlık yaparsanız şüphesiz Allah, gizli-açık yaptıklarınızı hakkıyla görür ve sizi hesaba çekecek olmalıdır. Allah'ın bütün yaptıklarınızı gördüğünü aklınızdan çıkarmayın. Eğer iyilik yaparsanız karşılığında Cennet'e girersiniz, kötülük yaparsanız Cehennem azabıyla cezalandırılırsınız.

(239)

(238)

(240)

(241)

(242)

(243)

(244)

(245)

238) Namazları koruyun, orta namazını da. Gönülden itaat ederek Allah için kaimler olun!

239) Eğer korkarsanız, yaya olarak veya binek üzerinde, güvene kavuştuğunuz zaman size bilmediğiniz şeyleri öğrettiği gibi Allah'ı anın!

240) İcinizden ölmek üzere olup da geriye eşler bırakanlar, eşleri için (evlerinden) çıkarılmadan bir yıla kadar faydalanmalarını vasiyet etsinler. Eğer çıkarlarsa, kendileri hakkında örfeye uygun olarak yaptıklarından dolayı size hiçbir günah yoktur. Şüphesiz Allah Aziz'dir, Hakim'dir.

241) Boşananlar için örfeye uygun şekilde bir geçimlik vardır. Bu muttakiler üzerine bir haktr.

242) Allah ayetlerini sizin için işte böyle iyice açıklıyor ki akledesiniz.

243) Binlerce kişi oldukları halde ölüm korkusuyla yurtlarından çıkanları görmedin mi? Allah onlara: "Ölün!" dedi, sonra onları diriltti. Şüphesiz ki Allah insanlara karşı büyük lütuf sahibidir; fakat insanların çoğu şükretmezler...

244) Allah yolunda savaşın ve bilin ki, şüphesiz Allah Semî'dir, Alîm'dir!

245) Allah'a -onu kendisi için kat kat artıracığı- güzel bir ödünç verecek olan kimdir? Allah daraltır da genişletir de. Siz yalnız O'na döndürüleceksiniz.

238) Namazları rükun ve şartlarını yerine getirerek, huşu içerisinde, ihmal etmeden devamlı kılmak suretiyle koruyun, orta namazını da aynı şekilde koruyun. Allah'ın tüm emirlerine gönülden itaat ederek boyun eğin, yalvarın, ibadetlerdeki huşuyu artırın, bir de eskiden yapmış olduğunuz namazda konuşmayı bırakın, çünkü bu huşuya engeldir. "Orta namaz" hakkında alimlerin görüşleri: "Sabah namazı, öğle namazı, ikindi namazı, akşam namazı, yatsı namazı, cuma namazı, beş vakit namazın hepsi, belli bir namaz değildir hepsi olabilir..."

239) Eğer bir şeyden korkarsanız, yaya olarak veya binek üzerinde namazı kısaltarak ve cem ederek kılın, güvene kavuştuğunuz zaman size bilmediğiniz şeyleri öğrettiği gibi Allah'ı anın, namazı asla terketmeyin, Rasulünün öğrettiği şekilde tam olarak kılın! Ayakta duramayacak kadar hasta iseniz oturarak, yatarak, ima ile, göz ucuyla kılın. Allah'a şükretme konusunda asla gevşeklik göstermeyin!

240) İcinizden ölmek üzere olup da geriye eşler bırakacak olanlar, eşleri için evlerinden çıkarılmadan bir yıla kadar faydalanmalarını akrabalarına vasiyet etsinler. Hiç kimse buna engel olmasın. Ey mü'minler! Eğer kadınlar iddet müddetleri olan dört ay on günlük bir süreyi veya doğumu gerçekleştirdikten sonra bir yıl kalmak istemeyip çıkmak isterlerse, kendileri hakkında şeriattın ve aklın esas kabul ettiği örfeye uygun olarak yaptıkları koku sürme, süslenme ve evlilik görüşmelerinden dolayı size hiçbir günah yoktur. Buna engel olmayın. Şüphesiz Allah emirlerine itaat edilmesi gereken, emirlerine itaat etmeyenleri cezalandıran, izzet sahibi olan, dünya ve ahirette insanların faydasına olan hükümler veren, kullarının işlerinden dilediklerini sapasağlam kılandır. Alimlerin çoğuna göre bu ayetin vasiyet bölümü miras ayeti olan Nisa: 4/12 ile; bir yıl bekleme müddeti ise dört ay on gün bekleme emreden Bakara: 2/234 ayetiyle neshedilmiştir.

241) Boşanan bütün kadınlar için örfeye uygun şekilde bir geçimlik vermek Allah'tan korkan mü'min erkekler üzerine bir haktr, borçtur.

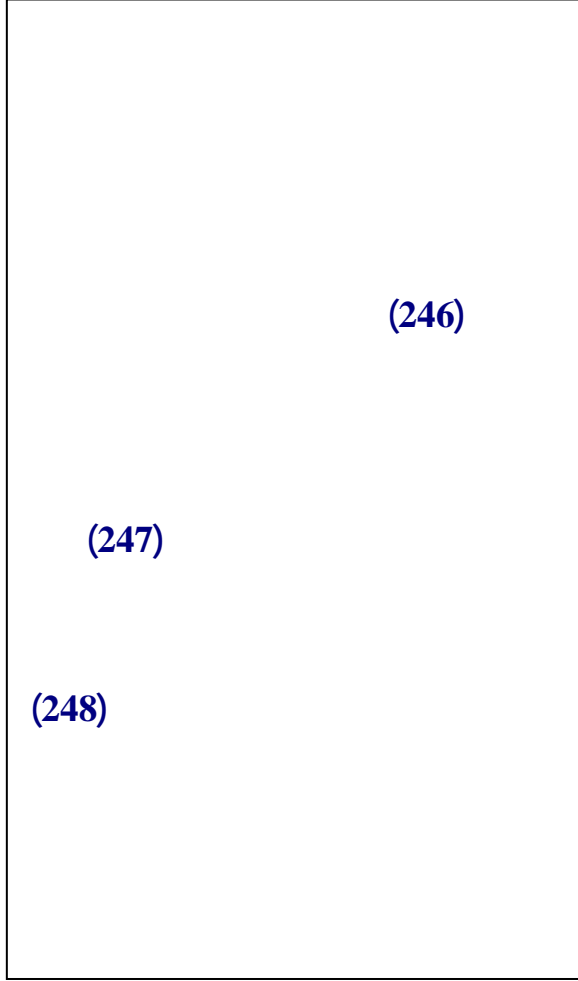
242) Ey iman edenler! Allah ayetlerini, hükümlerini sizin için iyice, apaçık bir şekilde açıklıyor ki akledip, emirlerini yerine getiresiniz.

243) On binlerce kişi oldukları halde taun, cihad vb. nedenlerden dolayı ölüm korkusuyla birlik ve beraberlik içerisinde yurtlarından çıkanların haberini gözlemlerinizle gördür gibi duymadınız mı, bilmediniz mi? Allah yaptıklarına karşılık ceza olarak onlara: "Ölün!" dedi, sonra onları insanlara ibret olsun diye tekrar diriltti. Şüphesiz ki Allah insanlara karşı büyük lütuf ve ikram sahibidir; onların iman etmeleri ve doğru yolu bulmaları için açık ve kesin deliller gösterir. Fakat insanların çoğu şükretmezler, nankörlük ederler, Allah'a şirk koşarlar.

Cezadan dolayı ölen kişinin dünyada tekrar canlandırılması mümkündür. Fakat ecelinden dolayı ölen kişi tekrar canlandırılmaz. Ölümden korunmak için kalelere, evlere, müstahkem yerlere sığınılabilir, alınan tedbir, Allah'ın kuluna takdir ettiği eceli değiştirmez. Bir kimsenin eceli ve rızık bittiğinde (ölüm vakti geldiğinde) ne bir an fazla ne bir an eksik yaşar.

244) Allah'ın dinini hakim kılmak için Allah yolunda her türlü meşru vasıtayı kullanarak ölümden korkmadan savaşın. Ölüm korkusundan dolayı cihadı terketmeyin. Ölmenizin sebebi cihad değil, ecelinizin gelmiş olmasıdır. Bilin ki, şüphesiz Allah bütün söylenenleri gizlisi ve açığıyla işiten, herşeyi, hatta insanların içlerinden geçirdikleri şeyleri dahi en ince ayrıntısına kadar bilen ve insanı hesaba çekecek olandır.

245) Allah'a gerek cihad esnasında gerekse diğer zamanlarda Allah yolunda infak ederek -onu kendisi için birden yedi yüze hatta daha da fazla sevap vererek artıracığı- güzel bir ödünç verecek olan kimdir? Allah imtihan gereği dilediğinin rızıkını daraltır, dilediğinin rızıkını genişletir. Allah az da verse çok da verse bu adaletsizlik değil, lütuftur. Rızıklar tayin edilmiştir. Hiç kimse kimsenin rızıkını arttıramaz ve eksiltemez. Allah yolundaki harcamalar da rızıkı azaltmaz. Çünkü insanın yiyeceği lokmaların, içeceği yudumların sayısı, daha o yaratılmadan önce tayin edilmiştir. Ne yaparsanız yapın sonunda yalnız O'na döndürülecek ve yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz.

246) Musa'dan sonra İsrailoğullarının ileri gelenlerini görmedin mi? Hani onlar nebilerine: "Bize bir melik tayin et de Allah yolunda savaşalım!" demişlerdi. "Ya savaş size yazılır da savaşmazsınız?" demişti. Onlar: "Niçin Allah yolunda savaşmayalım? Ayrıca yurtlarımızdan ve çocuklarımızdan uzaklaştırdık." demişlerdi. Savaş onlara yazıldığına ise -onlardan pek azı müstesna- yüz çevirdiler. Şüphesiz Allah, zalimleri çok iyi bilendir.

247) Nebileri de onlara: "Şüphesiz ki Allah size melik olarak Talut'u göndermiştir." dedi. "Bizim üzerimize mülk nasıl onun olur ki biz mülke ondan daha layıfız ve ona mal genişliği de verilmemiştir." dediler. Dedi ki: "Muhakkak ki Allah onu sizin üzerinize seçti de onun ilimce ve vücutça gücünü artırdı." Allah mülkünü dilediği kimseye verir, şüphesiz Allah Vasi'dir, Alim'dir.

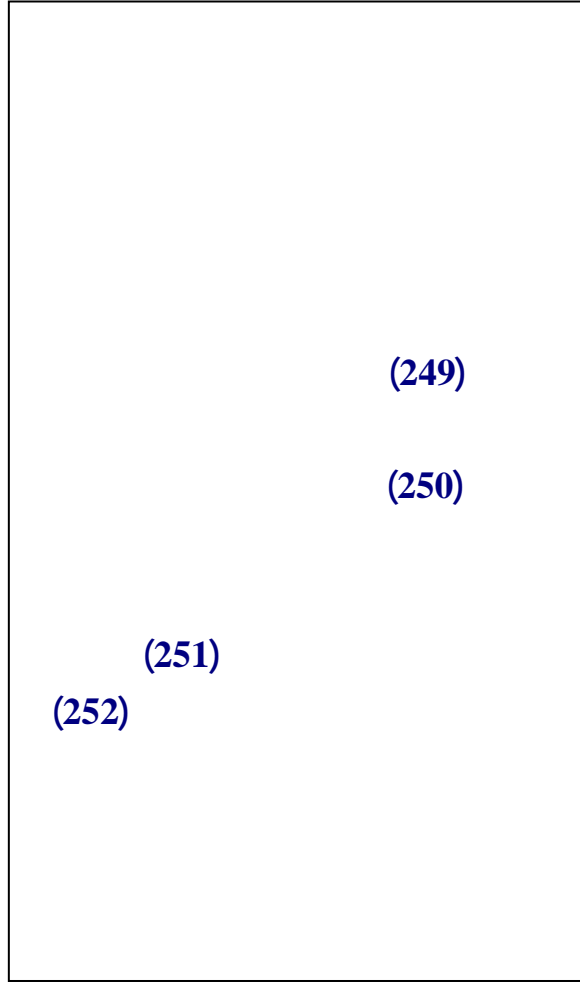
248) Ayrıca nebileri onlara dedi ki: "Muhakkak ki onun mülkünün alameti size tabutun gelmesidir -ki onda Rabbinizden bir sekinet ve Musa ile Harun ailesinin bıraktıklarından kalıntılar vardır. Onu melekler taşır. Eğer mümin kimselerseniz, şüphesiz ki bunda sizin için elbette bir ayet vardır."

246) Musa'nun vefatından sonra İsrailoğullarının ileri gelenlerinin haberini gözlemlenizle görür gibi duymadınız mı, bilmediniz mi? Onlar günah işledikleri ve Allah'ın emirlerine itaat etmedikleri için kafirlere yenik düşmüş ve zillet altında kalmışlardı. Bir müddet sonra kalplerindeki akide duygusu tekrar canlandı. İçinde buldukları zilleti, alçaklığı ve yenilgiyi kaldırmak için nebilerine: "Bize bir melik tayin et de Allah yolunda savaşalım!" demişlerdi. Nebileri, İslam'ı hakim kılmak ve kafirlere karşı zafer elde etmek için yola çıkmadan önce, kendisine tabi olanların çok dakik hesabın yapmanın gereğini bildiği için onların ciddiyetlerini ve böyle bir yüke hazır olup olmadıklarını anlamak amacıyla uyarıda bulunmuş ve şöyle demişti: "Allah size cihadi farz kıldıktan sonra cihad etmezseniz, şu anki durumunuzdan daha kötü bir hale düşersiniz. Bunu iyice düşündünüz mü?" Onlar: "Biz bu isteğimizde çok samimiyiz. Hem, kafirler bizi yerlerimizden ve evlerimizden kovduğu, çocuklarımızı köle edindikleri ve bizi zelil duruma soktukları halde niçin savaşmayalım ki? Doğrusu, tekrar aziz ve şerefli olabilmemiz için, Allah yolunda savaşmaktan başka bir yol yoktur." demişlerdi. Savaş onlara farz kılındığına ise -onlardan pek azı müstesna- cihad emrine uymayıp savaştan kaçarak yüz çevirdiler. Şüphesiz Allah, zalimleri çok iyi bilendir. Allah'ın cihad emrini yerine getirmeyenler hem kendi nefislerine hem nebilerine hem de hak davalarına zulmetmiş olurlar. Çünkü savunduğu davanın hak, düşmanlarının batıl üzere olduğunu bilen ve batıl üzere olan düşmanlarla savaşmak gerektiğine inanan fakat, davasının gerektirdiği şeyleri yapmayan ve batılı yoketmek için çalışmayanlar, büyük bir zulüm işlemiş ve zalimlerden olmuşlardır.

247) Nebileri cihad isteyenlere: "Şüphesiz ki Allah size melik olarak Talut'u göndermiştir." dedi. Talut önceki meliklerin sülalesinden gelmediği için, yahudiler onun melikliğine itiraz ettiler ve dediler ki: "O bize nasıl melik olabilir? Biz buna daha layıfız. Çünkü biz nebi soyundayız. O nebi soyundan değildir. Hem onun ne mülkü ne de malı vardır." Nebileri onlara dedi ki: "Bu benim görüşüm değildir. Muhakkak ki Allah onu sizin üzerinize seçti. Eğer Allah'a inanıyorsanız, ona tabi olmak zorundasınız. Hem Allah Talut'u ilim ve vücut bakımından sizden daha üstün kılmıştır." Hilafet ve emirlik irsi değildir. İslam'da saltanat yoktur. Allah idareciliği dilediği kimseye verir. Çünkü mülkünün tasarrufu onun elindedir. İdarecilik verdiği kimsenin de bir takım özellikleri vardır. Allah kimi idareci olarak tayin etmişse, bu göreve daha layık olduğunu bildiği için tayin etmiştir. Lider olacak kişi, ilimde ilerlemiş, takva sahibi, vücutça sağlam ve idareyi çok iyi bilen biri olmalıdır. Soy ve mülk cahillerin ölçüsüdür. Şüphesiz Allah geniş rahmet sahibi olan, insanların menfaatine olan şeyler dahil, herşeyi en iyi bilen, ona göre hüküm verendir.

248) Ayrıca nebileri onlara dedi ki: "Muhakkak ki Talut'un size Allah tarafından melik olarak gönderildiğinin alameti size yanınızda bulunduğunda savaşlarda Allah'ın izni ve yardımıyla muzaffer olduğunuz fakat günah işlediğiniz, Allah'ın emirlerine karşı geldiğiniz için kaybolan sandığın gelmesidir -ki onda Rabbinizden kalplerinizi sakinleştiren, vakar ve gönül rahatlığı veren bir kısım alametler, Allah'ın ayetleri ve Musa ile Harun ailesinden kalan bazı eşyalar (sarık, asa, ayakkabı, elbise) vardır. Aynı zamanda o sandık, Talut ile ilgili ihtilafınızı çözümleniz için kalbinizin rahat ve huzur bulmasına sebep teşkil edecektir. Onu melekler gökle yer arasında bizzat yüklenerek taşır. Eğer mümin kimselerseniz, şüphesiz ki bunda sizin için Allah'ın varlığına ve birliğine delalet elbette bir ayet vardır." Melekler sandığı getirince İsrailoğulları Talut'un hükümdarlığını istemeyerek de olsa kabullendiler.

Salih kimselerin eşyalarını, onların salih amellerini hatırlamak için saklamak, bu eşyalarla teberrük etmek, insanlara fayda vereceğine inanarak bu eşyalar vasıtasıyla Allah'tan yardım istemek caiz değildir. Rasulallah'ın eşyaları (cübbesi, hırkası, kılıcı, ayak izi, sakalı) için de durum aynıdır. Ömer (r.a.) bu endişeyle Rıdvan beyatının yapıldığı ağacı kesmiştir. Beydavi, Zemahşeri, Ragıb el-İsfehani, İbn Esir'e göre sekinet' ten kasit kalp'tir.

(249)

(250)

(251)

(252)

249) Talut ordularla ayrıldığında dedi ki: "Şüphesiz Allah sizi bir nehirden imtihan edecektir. Kim ondan içerse benden değildir; kim de -eliyle bir avuç aldığı dışında- onu tatmazsa şüphesiz o bendendir." -İçlerinden pek azı müstesna- ondan içtiler. Nihayet o ve beraberindeki iman edenler onu geçince dediler ki: "Bugün Calut ve ordularına karşı gücümüz yoktur." Allah'a kavuşacak-larına kesin olarak inananlar ise: "Nice az olan topluluk Allah'ın izniyle çok olan topluluğu yenmiştir; çünkü Allah sabredenlerle beraberdir!.." dediler.

250) Calut ve ordusuyla karşılaştıklarında: "Rabbimiz, üzerimize sabır yağdır, ayaklarınıza sebat ver ve kafirler topluluğuna karşı bize yardım et!" dediler.

251) Nihayet Allah'ın izniyle onları bozguna uğrattılar. Davud da Calut'u öldürdü. Allah da ona mülk ve hikmet verdi. Ayrıca ona dilediği şeyleri öğretti. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savması olmasaydı yeryüzü fesada uğradı. Fakat Allah alemlere karşı lütuf sahibidir.

252) İşte bunlar Allah'ın ayetleridir. Onları sana hak ile okuyoruz. Muhakkak sen gönderilenlerdenisin.

249) Talut, Allah'ın cihad emrine uyanlarla birlikte, kafir ve düşmanları olan Calut'a karşı savaşa çıktı. Belli bir müddet sonra Talut'un askerleri yoruldu ve susadılar. Bu sırada bir nehre varmışlardı. Talut dedi ki: "Şüphesiz Allah sizi bir nehirden imtihan edecektir. Kim onun suyundan kana içerse o benden değildir ve benimle beraber yola devam etmeyecektir; kim de susuzluğunu gidermek için -eliyle bir avuç aldığı dışında- veya hiç ondan içmezse şüphesiz o bendendir." -İçlerinden pek azı müstesna- ondan içtiler. Kana kana içenler nehri geçemediler. Nihayet Talut ve beraberindeki iman edenler nehri geçince imtihanı kazanan mü'minler, Calut'un ordusunun fazlalığı karşısında iç yenilgiye sahip olarak dediler ki: "Bugün Calut ve ordularına karşı koyacak gücümüz yoktur. Onlarla savaşacak olursak yeniliriz." Bunlar savaştan kaçtılar. Allah'a kavuşacaklarına kesin olarak inanan ve kuvveti Allah'ın değeriyle kıyaslayanlar ise: "Nice az olan topluluk Allah'ın izniyle çok olan topluluğu yenmiştir; çünkü Allah sabredenlerle beraberdir. Onları muhakkak muzaffer kılar!.." dediler ve savaştılar. Onlar hak ile batıl arasındaki mücadelede maddi değerlerin önemli olmadığını gayet iyi biliyorlardı.

Rivayetlere göre yetmiş bin kişi nehri suyunun içti. İçmeyenler dört bin kişi idi. Calut ve ordusuyla savaşanlar ise üç yüz on küsur kişi idi. Hak yolunda mücadelede sayı değil kalite önemlidir. Çok konuşmak değil çok çalışmak gerekir. Nefislerine yenilenlere değil yenenlere, dünya metana değil ahirete önem verenlere ihtiyaç vardır. Bunları tespit etmek için de mutlaka imtihan gerekir. Bu imtihan ise bir defaya mahsus değildir, değişik zamanlarda gerektiği kadar yapılmalıdır. Tabii ki imtihan, insanların hoşlarına giden şeylerde değil, nefsin hoşlanmadığı şeylerde olur. Sağlam, imanlı, kararlı, sadık erler yetiştirmek için fertleri İslami eğitim ve terbiyeden geçirmek gerekir.

250) Talut ve beraberindeki Allah'a kavuşacaklarına kesin olarak inananlar Calut ve ordusuyla karşılaştıklarında: "Rabbimiz, üzerimize sabır yağdır, ayaklarımızı yerlerinde sabit kul, bize güç-kuvvet ver ve kafirler topluluğuna karşı bize zafer nasibet!" dediler.

Muzaffer olmak için gerekli şartlar: 1- Davanın hak olduğuna iman etmek ve emelleri Allah'ın razı olduğu ve istediği şekilde yapmak. 2- Nefsin arzularına, eziyetlere, azlığa, fakirliğe ve yoksulluğa karşı sabırlı olmak. 3- Gereken tedbirleri aldıktan sonra yalnız Allah'a tevekkül etmek ve yalnız O'ndan yardım istemek. 4- Allah'tan korkarak, yasakladığı şeylerden uzak durmak ve farz kıldığı şeyleri yerine getirmek. 5- Savaştan sebat etmek ve ölüm korkusuyla savaştan kaçmamak. 6- Zaferin yalnız Allah'ın yardımıyla olacağına inanarak Allah'ı çokça zikretmek.

251) Zaferin gereklerine sarıldıkları için, Talut'la beraber olan o az topluluk, kendilerinden sayı, kuvvet ve mühimmat bakımından daha fazla olan Calut ve askerlerini Allah'ın izni ve takdiriyle bozguna uğrattılar. Calut'u, Talut'un askerleriyle birlikte savaşa çıkan ve henüz genç olan Davud öldürdü. Allah daha sonra Davud'a krallık ve risalet verdi. Ayrıca ona zırh yapmak, kuşlarla konuşmak gibi dilediği şeyleri öğretti. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savması olmasaydı yeryüzü fesada uğradı. Fakat Allah alemlere karşı lütuf sahibidir. Allah kullarına karşı merhamet ve fazilet sahibi olduğu için, kafirlerin fesadına karşı hakkı isteyen ve batıla karşı savaşan müslüman bir topluluğu her zaman yeryüzünde varetmiştir. Zaten böyle topluluklar olmasaydı yeryüzü tamamıyla fesada uğradı. Çünkü hak tamamen ortadan kalktığında kıyamet kopacaktır.

252) Ey Muhammed! İşte bunlar, Allah'ın varlığını ve birliğini ispat eden ayetleridir. Bu kıssaları yalnız yahudi alimleri bilir. Allah bildirmedikçe bu kıssaları senin bilmen mümkün değildir. Onları sana gerçek bir şekilde anlatıyoruz. Bu kıssaları sana, her çağda müslümanların ibret alması ve senin Allah'ın rasulü olduğuna delil olması için anlattık. Çünkü bunlar gaybi bilgilerdir. Bunları ancak kendisine vahyedilen nebi ve rasuller bilir. Muhakkak sen Allah tarafından gönderilen nebi ve rasullerin sonuncusun.